

Helsingin kaupunki
Kaupunkisuunnitteluvirasto

Falkullan tilan ympäristöhistoriallinen selvitys

www.hel.fi/ksv

Fallkullan tilan ympäristöhistoriallinen selvitys

Julkaisija: Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto

Vastuhenkilö: Crista Toivola, Jouni Heinänen

Kirjoittajat: MA-arkkitehdit/ Marja Mikkola

Arkkitehtitoimisto Schulman/Sari Schulman

Kuvat: MA-arkkitehdit, Arkkitehtitoimisto Schulman, ellei toisin mainita

Taitto: MA-arkkitehdit/Elka Lupunen, Marja Mikkola

Kartat: MA-arkkitehdit/Elka Lupunen, Marja Mikkola

Kannen kuva: viistoilmakuva Fallkullasta, ©Kaupunkimittausosasto, Helsinki 2015

Falkullan tilan ympäristöhistoriallinen selvitys

Sisältö

Johdanto	6
Fallkullan tilan ympäristöhistoriallinen selvitys	8
Fallkullan alueen kehityshistoria	12
Yleistä	12
1700-luku	14
1800-luku	17
1900-luvun alkupuoli	22
1900-luvun loppupuoli	26
2000-luvun alku ja nykytilanne	32
Päärakennuksen puisto	36
Maisemaelementtien säilyneisyys	40
Maiseman arvot ja ongelmat	42
Arvot	42
Ongelmat	42
Maisema ennen ja nyt	44
Kuvaparit	44

Falkullan tilan rakennukset	56
I Päärakennus	56
II Maatalouskeskus	64
III Työväen asunnot	70
Kehittämissuhteita	74
Kotieläintilan toiminta	74
Uudisrakentaminen	74
Falkullan tilan päärakennus	76
Kulttuurimaiseman hoito	76
Lähteet	78

Johdanto

Falkullan tila sijaitsee Koillis-Helsingissä pääradan ja Malmin lentokentän välissä. Pohjoisessa aluetta rajaa Falkullan asuinalue, joka on rakennettu 2000-luvun alussa. Falkullan tilalla toimii nuorisoasiainkeskuksen ylläpitämä, erittäin suosittu kotieläintila.

Malmin lentokenttätoiminnan loputtua maankäyttö tulee tehostumaan Falkullan ympäristössä. Falkullan tilan toimintojen kehittämismahdollisuuksia on ollut tarpeen tarkistaa maankäytön tehostumisen myötä. Työn pohjaksi on laadittu nyt käsillä oleva Falkullan tilan ympäristöhistoriallinen selvitys, jossa paneudutaan alueen maiseman kehittymiseen, päärakennuksen puutarhan kehitysvaiheisiin, rakennusten historiaan ja edellisten pohjalta koko alueen kehittämismahdollisuuksiin.

Alueella on tarvetta mm uudelle päiväkodille. Myös nuorisoasiainkeskuksen hoidossa oleva kotieläintilalla on tilatarpeita ja laajentumismahdollisuuksia. Alueen kulttuurimaisema ja rakennettu kulttuuriympäristö ovat arvokkaita. Niiden arvot on huomioitu jo yleiskaavatasolla ja aikaisemmissa asemakaavoissa. Nykyiset asemakaavat ovat vuosilta 1992 (alueen pohjoisosa) ja 1977 (alueen eteläosa). Niiden suojelumääräykset ovat tosin osittain vanhentuneita. Historiaselvityksen tavoitteena on määritellä ja tarkentaa arvojen säilyneisyys ja esittää niiden turvaamiseksi sopivia, uuteen tilanteeseen soveltuvia käyttötarkoituksia.

Falkullan tilalle tullaan laatimaan oma asemakaava. Tässä yhteydessä alueen suojelutavoitteita ja -määräyksiä on mahdollisuus tarkistaa.

Työryhmä

Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston Kalasatama-Malmi -projekti tilasi keväällä 2016 Fallkullan tilakokonaisuuden ympäristöhistoriallisen selvityksen MA-arkkitehdeilta. Toimistossa työstä ovat vastanneet maisema-arkkitehti Marja Mikkola ja mais.arkkit. yo Elka Lupunen (maisemahistoriaosuus) sekä alikonsulttina Arkkitehtitoimisto Schulman / Sari Schulman (rakennushistoriaosuus). Työ on tehty yhteistyössä tilaajan ja Helsingin kaupunginmuseon kanssa.

Työtä on ohjannut työryhmä, johon ovat kuuluneet:

Crista Toivola, arkkitehti, KSV

Jouni Heinänen, maisema-arkkitehti, KSV

Pia Kilpinen, arkkitehti, KSV

Sakari Mentu, arkkitehti, KSV

Topi Vuorio, liikenneinsinööri, KSV

Sari Saresto, tutkija, kaupunginmuseo

Anni Tirri, aluesuunnittelija, HKR

Tämän työn rinnalla Helsingin kaupungin rakennusvirasto ryhtyi tekemään MA-arkkitehtien ja alikonsulttina toimivan Luontotieto Keiron Oy:n kanssa Fallkullan ydinalueiden kasvillisuusselvitystä, jonka tavoitteena on määritellä tilakeskuksen historiallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat, jäljellä olevat kasvit.

Menetelmät

Fallkullan kulttuurihistoriaan on perehdytty vanhojen karttojen, ilmakuviin, valokuvien ja rakennushistorian osalta rakennusvalvontaviraston arkiston lupapiirustusten, kaupunginarkiston vanhojen karttojen ja asiakirjojen sekä HKR:n arkistotietojen avulla. Alueen vanhoja suunnitelmia Ab Parkstad-Wanda-Puistokylä Oy:n ajoilta on löytynyt Helsingin kaupunginarkistosta.

Lähteitä ovat olleet mm. Kuninkaan kartaston kartat, vanhat pitäjänkartat, Maanmittauslaitoksen vanhat topografikartat ja peruskartat, Helsingin kaupungin mittausosaston vanhat kartat ja ilmakuvat sekä Maanmittauslaitoksen ilmakuvat. Vanhat valokuvat ovat peräisin Helsingin kaupunginmuseon arkistosta.

Työn yhteydessä on haastateltu alueella toimivan Nuorisoasiainkeskuksen vetäjää Laura Paunosta sekä alueella pitkään asunutta, entisen pehtoorin tytärtä Sinikka Vainiota.

Fallkullan tilan ympäristöhistoriallinen selvitys

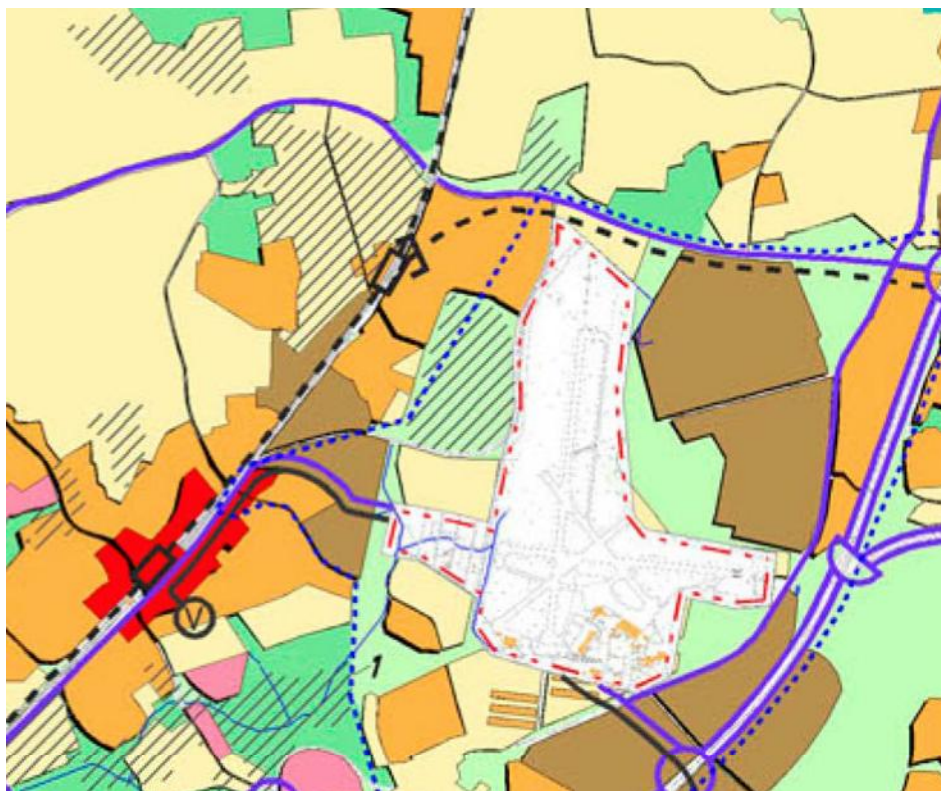
Fallkullan tila on osa Malmin lentokentän ympäristöä. Vanha tilakeskus on maatilakokonaisuus, joka muodostuu maatalousrakennusten ja asuinrakennusten pihapiireistä, aidatuista laitumista, lähipelloista sekä näitä ympäröivistä laajemmista peltoaukeista. Fallkullan tila on osa Longinojan jokilaakson maisemakokonaisuutta. Fallkullan tila on yksi harvoista kartanoista Helsingissä, jossa viljely on jatkunut näihin päiviin asti. Tila ympäristöineen on arvokasta kulttuurimaisemaa ja rakennettua kulttuuriympäristöä.

Fallkullan tila on muodostettu Brännasin, Åsmusin, Innusin, Rasmusin ja Ollusin (Ullas) tiloista. Päärakennus, puutarhurin asunto, puutarhavaja ja vanha pumppuhuone sijaitsevat pohjoisella kukkulalla, josta johtaa puukuja etelämpänä sijaitsevalle alustalais- ja maatalousrakennusten mäelle. Tilan lähimmät pellot, entiset kasvimaat on rajattu suojaavalla kuusiaidalla ympäröivästä laajemmasta peltoalueesta. Eteläisellä kukkulalla edelleen käytössä olevat alustalaisten asuin- ja talousrakennukset on sijoitettu aluetta halkovan tien molemmin puolin. Navetta on rakennettu 1870-luvulla. Lisäksi kukkulan itäpäässä, hie-man erillään, on 1920-luvulla rakennettu rapattu, tiilinen asuinrakennus ns. voudin talo.

Nykyisessä asemakaavassa Fallkullan päärakennuksen mäki on merkitty Y/s-kortteliksi. Olemassa olevat rakennukset on varustettu sr-2-merkinnällä, joka kieltää niiden purkamisen ilman pakottavaa syytä. Kuusiaidat, puukujat ja muu alueelle luonteenomainen puusto on säilytettävä. Suojelumääräykset ovat osin vanhentuneet, ja tämä työ on tehty asemakaavan ja sen suojelumääräysten tarkistamista varten.

Ote Helsingin yleiskaavasta 2002. Fallkulla on kuvan keskellä oleva vihreä, viivoitettu alue, virkistysalue, joka on kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittävä.

Helsingin yleiskaavassa 2002 alue on kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittävä alue.

Fallkullan pohjoisosassa voimassa oleva asemakaava on vuodelta 2000. Siinä päärakennuksen mäki on kaavoitettu julkisen rakennuksen tontiksi. Päärakennus ja puutarhurin asunto on merkitty suojelurakennuksiksi. Ympäristön pellot on kaavoitettu puistoksi

Fallkullan eteläosassa, päärakennuksen mäen eteläpuolella on voimassa kaava vuodelta 1977. Se on tehty Malminkaaren kaavoituksen yhteydessä. Navetan mäki on kaavoitettu puistoksi, jolle ei ole merkitty rakennusaloja. Länsipuolen nykyiset viljelypalstat ja pellot on kaavoitettu retkeilyalueeksi. Eteläosan asemakaavassa ei ole suojelumerkintöjä.

Uusimmassa, Malmin lentokentän alueen ei-oikeusvaikutteisessa kaavarungossa Fallkullan tilan ympäristö on osoitettu virkistysalueeksi (V/VU/Y), jota kehitetään opetuksen, urheilun ja kulttuurin monipuoliseen käyttöön kulttuuriympäristön suojelutarpeet huomioiden.

Ote Fallkullan pohjois-
osan asemakaavasta
vuodelta 2000. Päära-
kennuksen mäki on kaa-
voitettu julkisen raken-
nuksen tontiksi, ja pellot
sen ympärillä ovat puis-
toa. Mäen rakennukset
on merkitty suojelumää-
räyksellä sr-2.

Ote Fallkullan eteläosan
asemakaavasta vuodelta 1977 Malminkaa-
ren kaavoituksen ajoilta. Navetan mäki on puis-
toa, jonne ei ole osoi-
tettu rakennusaloja eikä
nykyisten rakennusten
suojelumerkintöjä. Län-
sipuolen pellot ovat ret-
keilyaluetta.

Fallkullan alueen kehityshistoria

Yleistä

Fallkullalla ei ole sen maisemallisen sijainnin vuoksi samanlaista pitkä historiaa kuin monilla viljaviin päälaaksoihin suurempien vesireitien varteen sijoittuneilla kartanoilla tai suurtiloilla, sillä Fallkullan maat ovat Longinojan sivulaakson tasangoilla. Alue oli pitkään soista takamaata tai takaniittyä. Vasta 1830-luvulla nykyisen navetan mäen etelärinteellä on ollut peltotilkku. Ensimmäiset rakennukset on rakennettu sen ympäristöön 1800-luvun loppupuolella. Nykyinen päärakennus on rakennettu vuonna 1908 pohjoisemmalle kukkulalle, erilleen talousrakennuksista. Päärakennuksen valmistuminen liittyy vuonna 1906 perustetun Ab Parkstad Wanda Puistokylä Oy:n toimintaan. Se toimi puistokyläyhtiön hallintorakennuksena ja isännöitsijän asuntona. Yhtiön suunnitelmassa oli laajan pientaloalueen perustaminen Fallkullan viljelysmaille. Sunnuntaipalstat ja Helluntaipalstat ehdittiin toteuttaa Fallkullan etelä- ja pohjoispuolelle.

Helsingin kaupunki hankki Fallkullan tilan maa-alueet omistukseensa v. 1934. Tilan mailla, etenkin päärakennuksen eteläpuolisilla laajoilla kasvimailla ja kasvihuoneissa tuotettiin ruokaa mm. kaupungin omistamille sairaaloille.

1920-luvulta lähtien lentoliikenne oli yleistynyt. Katajanokan vesilentoasema koettiin tehottomaksi ja valtio alkoi etsiä paikkaa maalentoasemalle. Sellainen löytyikin Fallkullan tilan itäisiltä peltotasanteilta. Helsingin kaupungin ja valtion maakauppojen jälkeen Malmin lentokenttää ryhdyttiin rakentamaan 1930-luvun alussa. Kenttä otettiin käyttöön 1936 ja lentoasemarakennus v. 1938.

Fallkullalla oli merkittävä asema myös sodan aikana ja sen jälkeen. Tilan asukasluku oli tuolloin korkea, ja suuri osa asukkaista työskenteli tilalla. Osa heistä oli tullut Itä-Suomesta pois sodan jaloista.

1960-luvulle tultaessa Fallkullan merkitys ruoan tuottajana väheni, ja viljelymaisema alkoi rapistua. 1980-luvulla sen arvo virkistysalueena koettiin tärkeäksi. Nuorisoasiainkeskus perusti Fallkullaan kotieläintilan, missä lähiseudun ja koko kaupungin nuoret pääsevät tutustumaan maatilan toimintaan ja eläimiin. 1991 alueelle laadittiin ensimmäinen kulttuurimaiseman hoitosuunnitelma.

2000-luvulle tultaessa maankäytön tehostamispaineet kovenivat, ja Malmin lentoasemalle ryhdyttiin etsimään korvaavaa sijaintia muualta. Lentoaseman alueelle ryhdyttiin suunnittelemaan uuden kaupunginosan rakentamista.

1700

Falkullassa ei ole asutusta, tasangot niittyä

1800

Pitäjänkartan 1830-40 mukaan navetan mäen etelärinteessä on peltoa ja alueella on tiestöä

1870-luvun Senaatin kartan mukaan peltoalue on laajentunut. Navetan mäellä on rakennuksia.

1900

Ab Parkstad Wanda Puistokylä Oy perustettiin. Nykyinen päärakennus sen hallintorakennuksena.

Lähipelto kasvimaina, maakellareita ja kasvihuoneita, viljelyksillä tuotettiin ravintoa mm. Helsingin sairaaloille.

1934 kaupunki hankkii Falkullan maita omistukseensa.

Päärakennuksen edustan puisto komeimmillaan 1930-luvulla.

Malmin lentokenttä rakennettiin 1930-luvun alussa, käyttöönotto 1936.

Sodan jälkeen asukasmäärä laajimmillaan.

1960-luvulta lähtien viljely alkaa vähetä ja viljelymaisema vähitellen rappeutua

1964 1. asemakaava

1977 eteläosan asemakaava, Malminkaari kaavassa

1989 Nuorisosiainkeskuksen kotieläintila

1990 viljelypalstat, virkistyskäyttö lisääntyy

1991 Falkullan ensimmäinen yleissuunnitelma, kulttuurimaiseman kunnostustöitä

2000

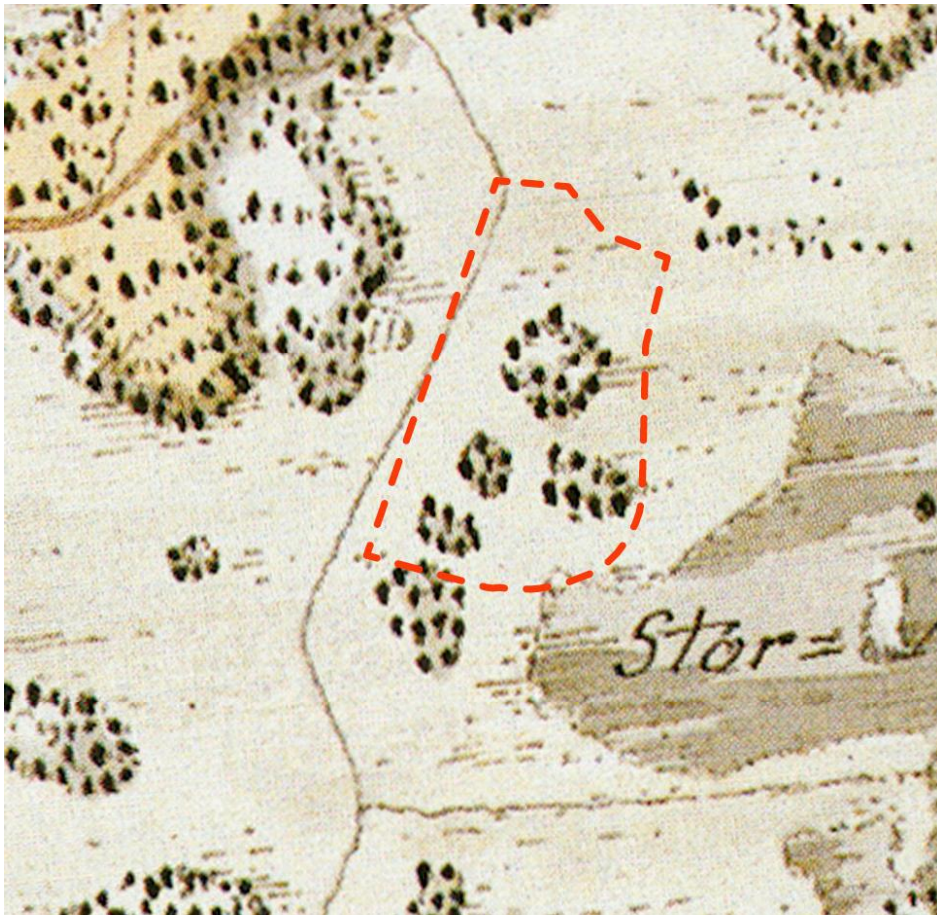
2000 pohjoisosan asemakaavan päivitys

Falkullan uusi asuinalue peltojen pohjoispuolelle

2010

Malmin lentokentän alueen kaavoitus asuinalueeksi alkaa
Uutta asemakaavaa valmistellaan

Ote Kuninkaan kartastosta 1776-1805, kartointi on vuodelta 1776.

1700-luku

Kuninkaan kartastossa Fallkullan tasaiset savikkomaat ovat niittyjä, eli niitä on hyödynnetty jo 1700-luvulla. Päärakennuksen mäki, puimalan mäki, nykyisen keltaisen talon ympäristö sekä selvitysalueen kaakkoisosa ovat puustoisia saarekkeita. Karttaan ei ole merkitty alueelle yhtäkään rakennusta. Kartan koordinaatisto ja mittakaava eivät ole suoraan verrannollisia nykykarttaan, mutta maiseman peruspiirteet ovat pysyneet hyvin samanlaisina: tasaiset savikot ovat avoimia ja mäenharjanteet puustoisia.

Asutusta tai tiestöä ei Fallkullassa kartan mukaan ole vielä 1700-luvun lopussa ollut. Longinoja sen sijaan näkyy alueen vasemmassa reunassa, vaikka sen suunta ei kartan mittasuhteiden vuoksi ole sama kuin nykykartoissa.

Fallkullan itäpuolella näkyy suuri, tasaisen savikon patoama suoalue, jolle Malmin lentokenttä aikoinaan rakennettiin.

Kuninkaan kartan (1776-1805) tiedot nykykartalla

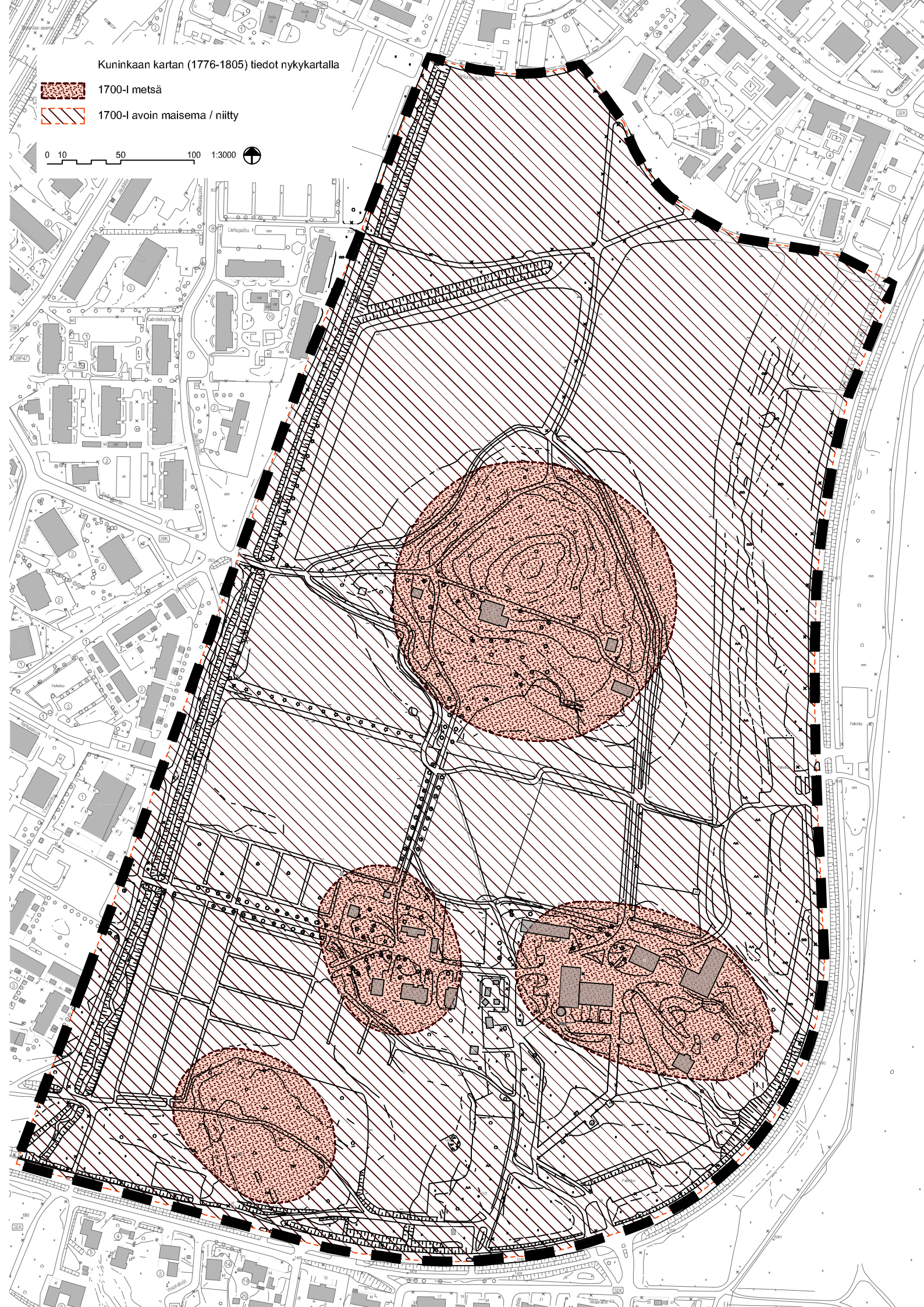

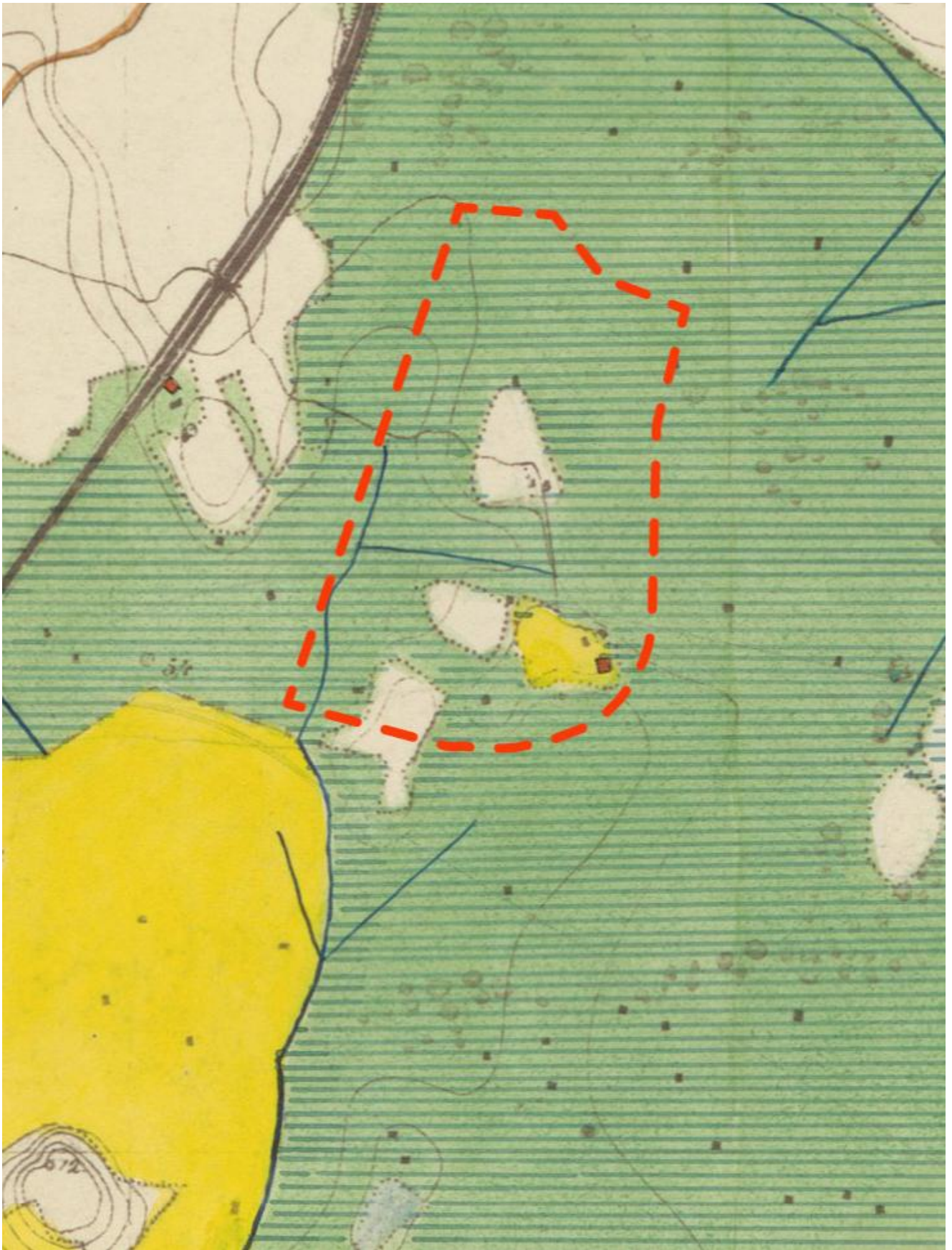
1700-l metsä

1700-l avoin maisema / niitty

0 10 50 100 1:3000

Ote senaatin kartasta, mittaus 1870-71

1800-luku

1800-luvun kartoissa maankäytön esitystapa on täsmentynyt. Nykyisen navetanmäen etelärinne, ilmeisesti nykyisten laiduntarhojen alue, on jo ollut vakinaisessa viljelykäytössä olevaa peltoa. 1800-luvun lopulle tultaessa Senaatin kartan mukaan pellon reunalla on myös talo ja kaksi siihen kuuluvaa ulkorakennusta suunnilleen nykyisen voutin talon paikalla. Nykyisen navetan tienoilla näkyy pitkänomainen rakennusmassa ja sen pohjoispuolella ilmeisesti nykyinen kahvila, eli 1800-luvulta peräisin oleva viljamakasiinin hirsiosa.

Alueen eteläosassa näkyy myös rakennus, joka on saattanut liittyä niillä tienoilla olleeseen ja myöhemmin purettuun sepän taloon. Kartan kuvaustapa on ulkorakennukselle tyyppillinen, joten asuinrakennusta paikalla ei ilmeisesti vielä tuolloin ole ollut.

Niittyalueella sekä Fallkullassa että sen ympäristössä näkyy tasaisesti pieniä rakennuksia, ilmeisesti niityllä olevia heinälatoja.

Myös nykyisen päärakennuksen mäellä on jo rakentamista. Sen pohjoisreunassa olleen ison ladon lähetyville on merkitty pieni talousrakennus, ilmeisesti lato, ja mäen kaakkoisreunassa, jossa on ollut mansardikattoinen paanupintainen rakennus, näkyy kaksi talousrakennusta.

Alueelle johtaa tie lännestä 1862 avatun Hämeenlinnan radan yli ja edelleen päärakennuksen mäelle ja siitä etelään navetanmäelle.

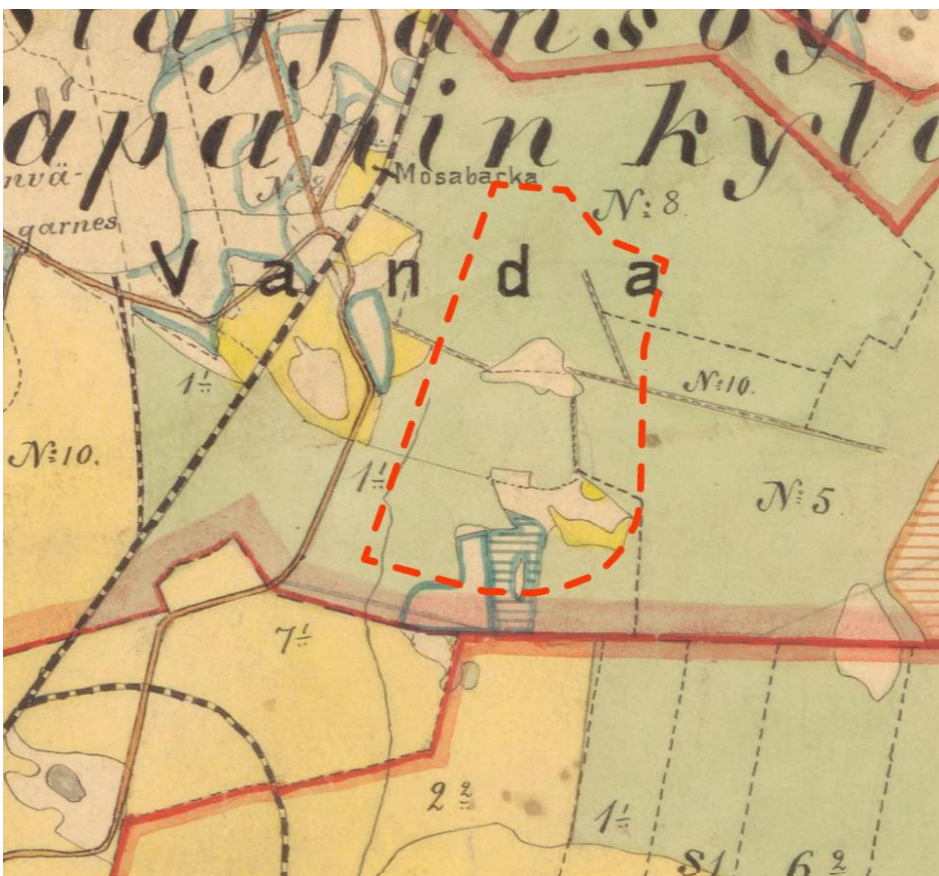
Senaatin kartassa näkyy ensimmäistä kertaa korkeuskäyriä. Ne on kuvattu venäläisen kartan sashen-yksiköinä, jossa 1 saseni eli venäjänsyli vastaa 2,133 metriä.

Seuraavan sivun alemman pitäjänkartan ilmaisutapa on tarkempi: peltojen reunat, tiestö ja ojan juoksu on merkitty tarkkaan, ja kartassa näkyy myös alueen eteläosassa oleva alava, kosteampi alue.

Senaatin kartta on seuraavalla aukeamalla kuvattu, varhaisempia pitäjänkarttoja yleispiirteisempi, eli kuvausta on siihen yksinkertaistettu. Mm. navetanmäki on esitetty kauttaaltaan peltona

Ote pitäjänkartasta
1830-40

Ote pitäjänkartasta
1830-40

Senaatin kartan (1870-71) tiedot nykykartalla

- 1800-l metsä
- 1800-l niitty
- 1800-l pelto
- 1800-l tie
- 1800-l rakennus, asuminen / muu

0 10 50 100 1:3000

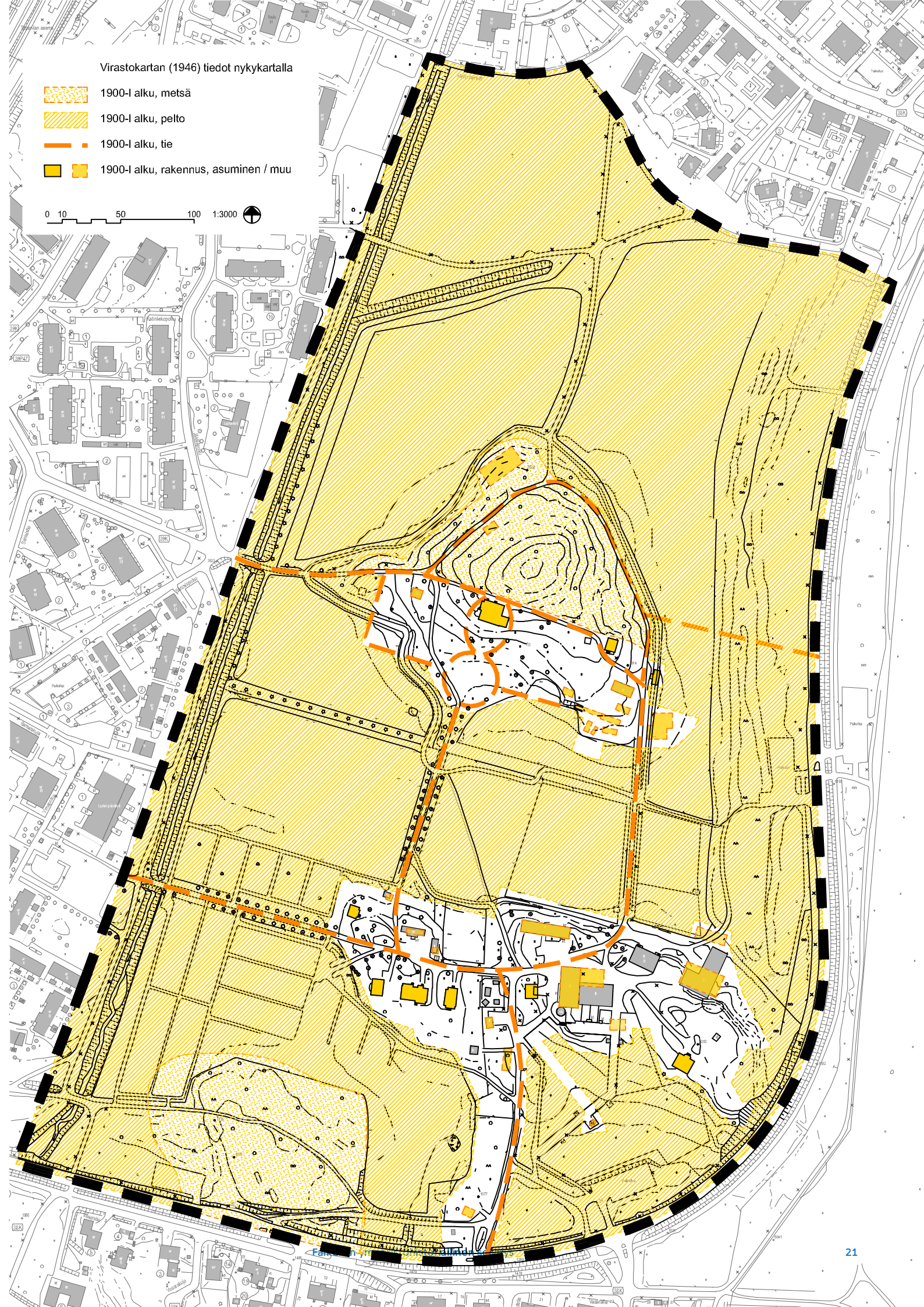

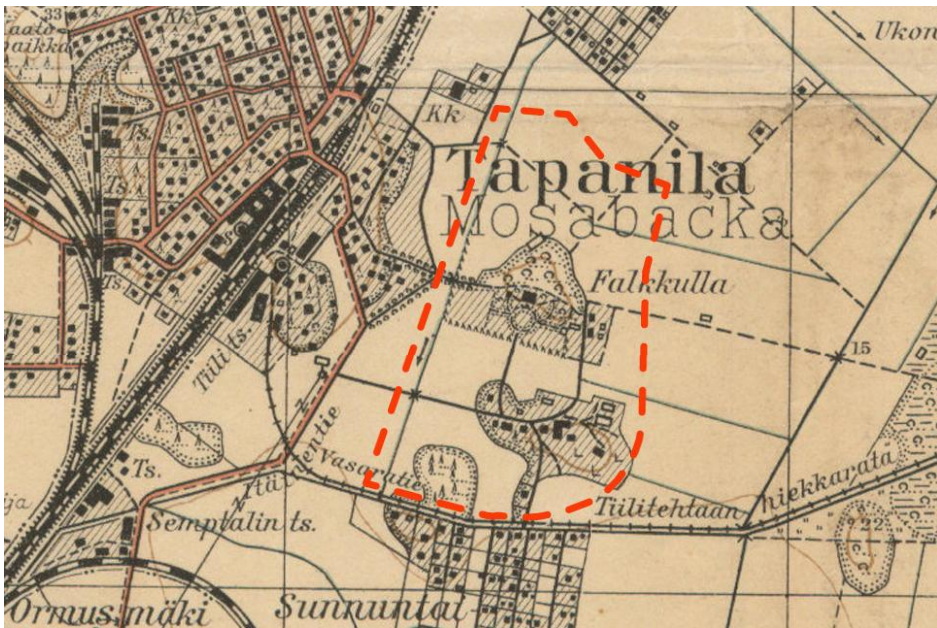
Ilmakuva 1932

Virastokartan (1946) tiedot nykykartalla

- 1900-l alku, metsä
- 1900-l alku, pelto
- 1900-l alku, tie
- 1900-l alku, rakennus, asuminen / muu

0 10 50 100 1:3000

1900-luvun alkupuoli

Vuoden 1935 topografikartta perustuu ensimmäiseen ilmakuvaukseen, joten sen tiedot ovat jo hyvin tarkkoja ja nykykartalle siirrettävissä. Siinä päärakennuksen mäki erottuu alueen keskellä hallitsevana, sen keskellä 1908 valmistunut kartanon päärakennus. Sille johtaa puukujanteen reunustama tie radan yli Tapanilan aseman suunnasta. Mäen kaakkoisreunassa näkyy rakennusrykelmä. Etelään johtavan tien oikealla puolella on kaksi asuinrakennusta ja niihin liittyvät piharakennukset. Tien vasemmalla puolella on puutarhaviljelyn palveluksessa olleita rakennuksia, ilmeisesti maakellari ja varistorakennus. Päärakennuksen eteläpuolella on laajat kasvimaat, joita rajaa idässä, etelässä ja lännessä yhtenäinen, leikattu kuusiaita. Kasvimailla ja puutarhassa on aikanaan tuotettu vihanneksia ja hedelmiä mm. Helsingin sairaaloille.

Päärakennuksen edustalla on symmetrinen pihapuisto, johon kuuluu ympyrän muotoinen käytäväsommitelma päärakennuksen edessä ja siitä symmetrisesti itään ja länteen haarautuvat tiet kasvimaan ja sen huoltorakennusten suuntaan. Päärakennuksen länsipuolella näkyy pumppuhuone. Kartassa on hieman epätarkkuutta, sillä puutarhurin asuntoa siinä ei näy, vaikka rakennus on 1900-luvun alusta ja näkyy mm 1932 ilmakuvassa. Mäen pohjoisreunassa näkyy suuri talousrakennus, lato, joka paloi 1980-luvun lopulla.

Kartta ja ilmakeku poikkeavat toisistaan myös puukujanteiden osalta. Päärakennukselle johtava kujanne on ilmakekuvan mukaan ollut yhtenäinen työväenasunnoilta lähtien. Ainakin kuusiaidan pohjoispuolinen osa on ollut alusta alkaen lehmuskujanne. Nykyisin kuusiaidan eteläpuolinen osa on uusittu kynäjalavakujanteeksi. Myös päärakennukselta länteen johtavan tien varrella on ollut puukujanne.

Yllä päärakennuksen mäen kaakkoiskulmassa olleet rakennukset: takimmaisena näkyy puutarhavaja, joka on yhä paikallaan. Se on rakennettu ilmeisesti 1940-luvulla. Puutarhavajan edessä näkyvät maakellari ja kasvihuone. Oikealla näkyvä mansardikattoinen, paanupintainen rakennus on ollut asuinkäytössä. Puutarhurin talo pilkistää puutarhavajan länsipuolella.

Alla talvikuva suunnilleen samalta ajalta päärakennuksen suuntaan katsottuna. Rakennukset näkyvät selkeämmin. Oikealta lukien puutarhavaja, sitten maakellari, kasvihuone ja siihen kuuluneet varistorakennukset. Kasvihuoneeseen on liittynyt ilmeisesti kivrakenteinen osa, ja sen länsipuolella näkyy puinen varistorakennus. Myös itse päärakennus on ollut paanupintainen, ja jonkin tiedon mukaan sen rakennuttaja Konni Zilliacus olisi tuonut päärakennuksen piirustukset Amerikasta.

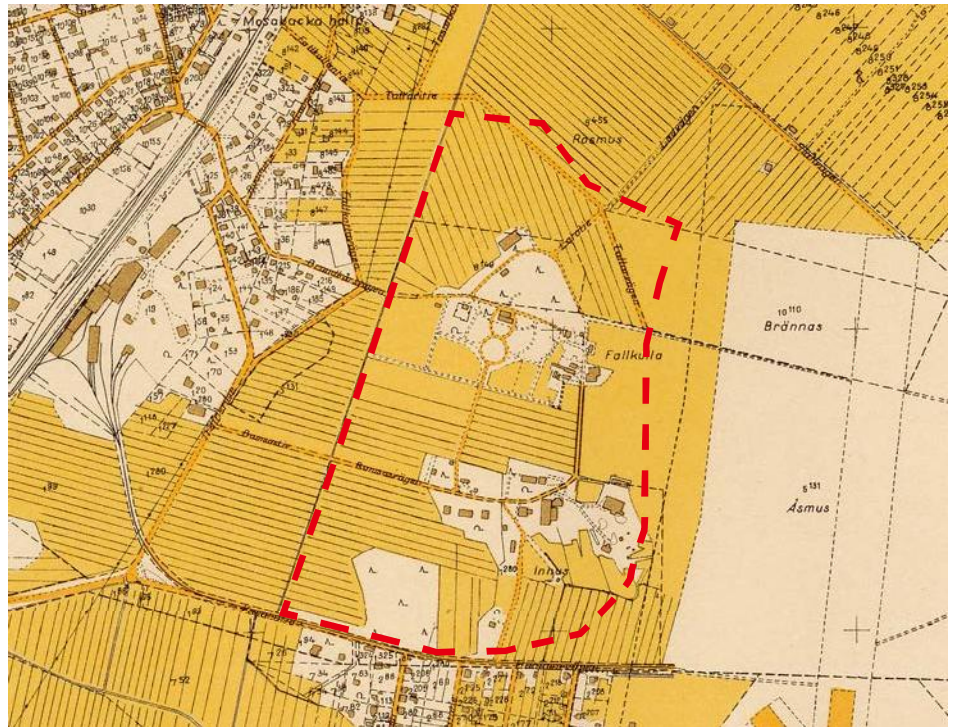
Vasemmalla mansardikattoinen asuinrakennus, ns. "herrojen kuskin" asuintalo. Paanupinta viittaa Amerikasta saatuihin vaikutteisiin. Taustalla näkyy avoin maisema, jossa 1936 rakennettu Malmmin lentoasema on jo kuvan ottamisaikoihin sijainnut. Kuva on ilmeisesti 1940-luvun lopulta, koska vuoden 1950 ilmakuvasssa rakennus on jo purettu.

Vuoden 1946 varuskuntakartta perustuu 1935 topografikarttaan, mutta karttaa on täydennetty muuttuneen maankäytön osalta. Malmin lentokentän valmistuttua tiilitehtaan hiekkaradan kulkua on muutettu kiertämään kiitoradat pohjoispuolelta.

Ote virastokartasta 1945. Kartassa on esitetty useita rakennuksia, joita ei näy muilla kartoilla, mm. navetan mäellä ja kasvihuoneiden kohdalla.

Ilmakuva 1950.

1900-luvun loppupuoli

1960-luvulle tultaessa maisema on muuttunut jonkin verran. Puutarhaviljely on vähentynyt, lähinnä asukkaiden käytössä olevat hedelmä- ja marjatarhat ovat jäljellä ja sen myötä myös kasvihuoneet ja maakellarit on purettu. Kartanonmäen kaakkoisreunalla tien itäpuolen asunrakennukset pihapiireineen on purettu ja liitetty peltoon. Kuusiaidan itäreunaa on lyhennetty, ja myös länsireunalla kuusiaita on katkonainen. Kartanon puutarhan käytäväsommitelma on muuttunut. Ympyräsommitelma ja siitä itään ja länteen jatkuvat tiet alkavat hävitä. Sen sijaan ympyrästä jatkuu symmetriset tiet päärakennuksen pohjoispuoliselle käytävälle.

Ilmakuva 1964

Peruskartan (1991) ja ilmakuvan (2001) tiedot nykykartalla

- 1900-l loppu, metsä
- 1900-l loppu, pelto
- 1900-l loppu, tie
- 1900-l loppu, rakennus, asuminen / muu

0 10 50 100 1:3000

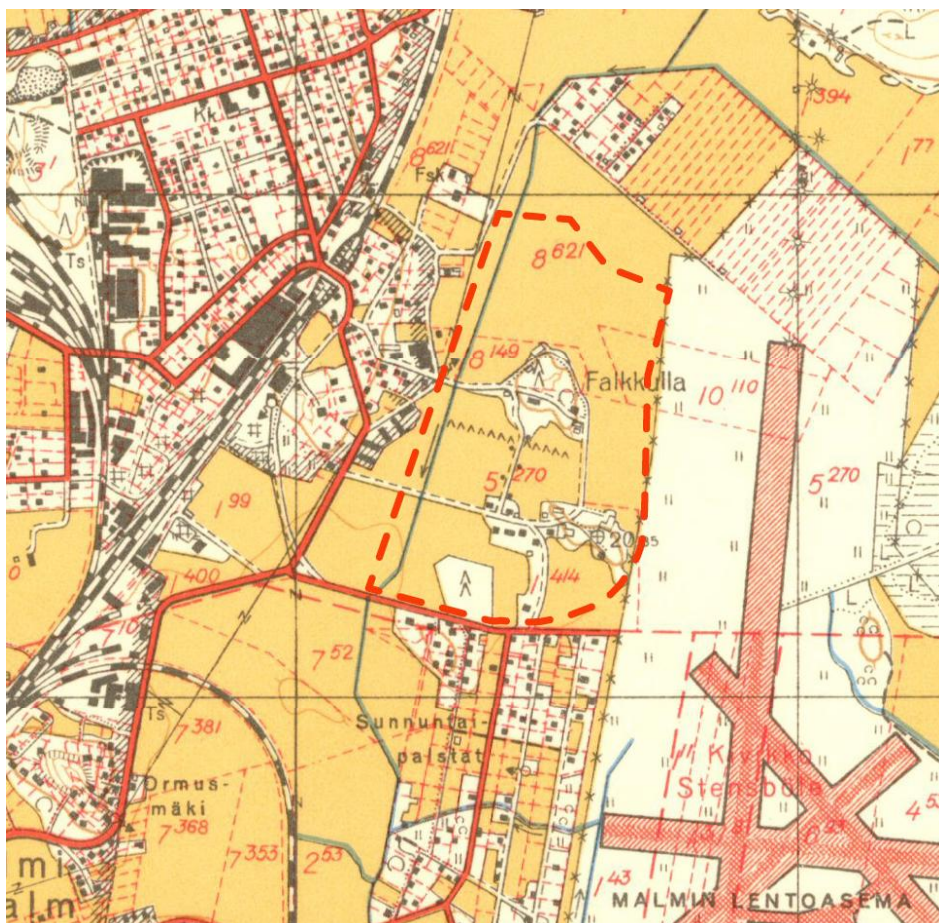

Jo 1950 ilmakuvasa navettaa on laajennettu itään päin, ja puimala on rakennettu mäen koilliskulmaan.

1950-luku on yleisesti ollut suomalaisen kulttuurimaiseman kukoistuskautta. Tilanne on sama Falkkullassa. Viljelyalueet ovat olleet laajimmillaan, kun sodan jälkeisenä aikana ruokaa on tarvittu yhä suuremmalle joukolla. Alueen asukasluku on tuolloin ollut myös korkea. Henkilökuntaa tarvittiin huolehtimaan viljelyksistä ja karjasta. Osa alueelle muuttaneista perheistä oli siirtynyt sinne sodan jaloista.

Falkkulla toimi lähistöllä sijaitsevien laitosten ruoan toimittajana. Se oli tuona aikana tyypillistä kartanoille. Suomi oli pitkälle omavarainen, ruokatuotanto oli pidettävä omissa käsissä, eikä sodasta toipuvalla maalla olisi ollut muuhun mahdollisuuksiakaan.

Tilalla suoraan työskentelevien mukana oli yleensä puolisoita ja lapsia, jotka pystyivät auttamaan maatilan tilapäistöissä. Käytännössä tämä näkyi kauniina, hoidettuna kulttuurimaisemana.

Ote peruskartasta 1958

Ilmakuva 1969

1970-luvulta lähtien Malmin lentokentän länsireunaan on kasvanut puustoa. 70-80-lukujen vaihteessa rakennettiin Fallkullan etelä- ja itäreunaa rajaava Malminkaari, ja sen länsi- ja osittain pohjoispuolelle tehtiin maavalli, joka istutettiin pääosin männyillä, Fallkullan eteläosassa myös kuusilla ja lehtipuilla.

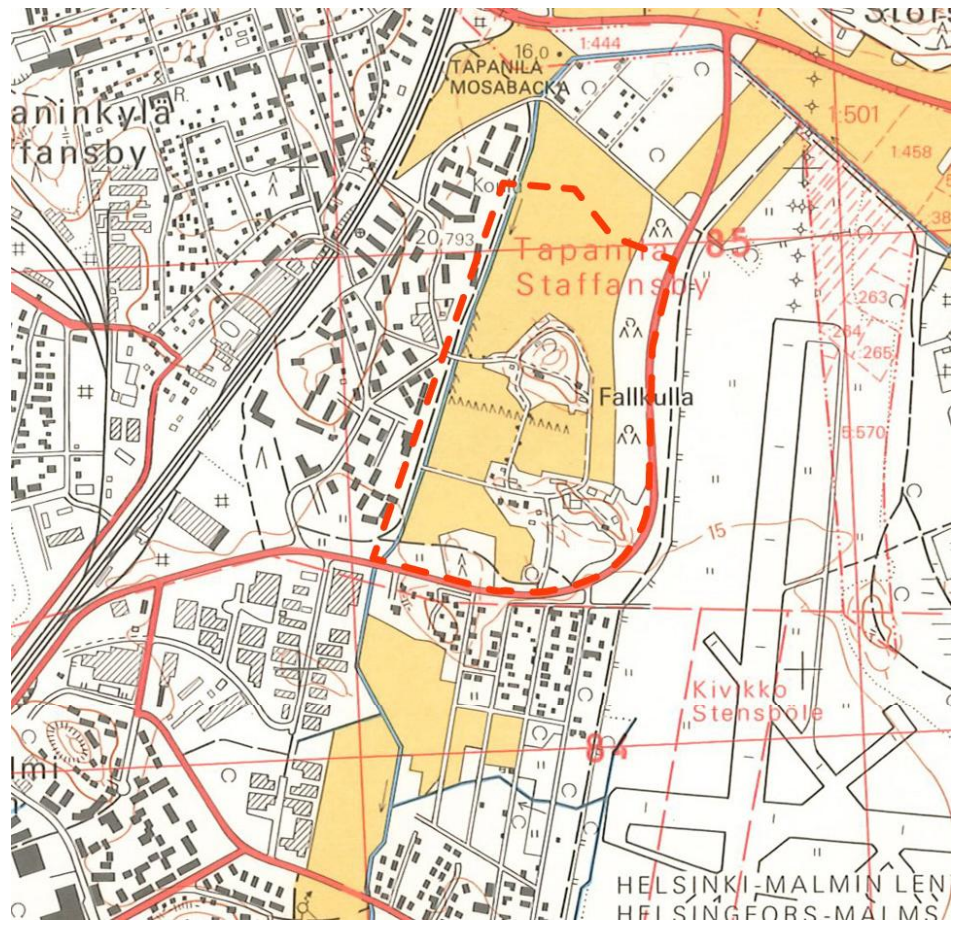
Työväen asuntoalueen länsipuolelle sijoitettiin viljelypalstoja 1990-luvulla.

1989 kartanon vanhaan navettaan perustetun kotieläintilan myötä ratsastusreitti tuli välttämättömäksi. Se rakennettiin navetalta pohjoiseen johtavan tien viereen, kartanonmäelle metsän pohjoisreunaan ja edelleen etelään mäen reunaa seuraten. Peltoja muutettiin laitumiksi ja laiduntarhoiksi kotieläintilan tarpeisiin. Kotieläintilan, viljelypalstojen ja vallille sijoitetun koirapuiston tarpeisiin Fallkullaan rakennettiin kolme pysäköintialuetta, viljelypalstoja varten pieni hiekkakenttä alueen eteläreunaan, kotieläintilaa pääasiallisesti palveleva suurempi kenttä Malminkaaren mutkaan, ja kolmas vallin keskivaiheille Malminkaaren varteen.

Ilmakuva 1976

Ote peruskartasta 1991

Ilmakuva 1988

2000-luvun alku ja nykytilanne

Fallkullan maiseman peruspiirteet ovat muuttuneet, vaikkakin enää suhteellisen vähän 2000-luvulle tultaessa.

Kartanonmäelle rakennettiin virkistysreitti, jota myöhemmin jatkettiin pohjoiseen Fallkullan uuden asuntoalueen suuntaan. Pohjoisessa reitti haarautuu itään ja länteen. Uusi reitistö jakaa entisen yhtenäisen peltoalueen useaan lohkoon.

Viljelypalstojen keskellä länteen johtavan tien varteen istutettu koivukujanne on kasvanut ja muodostaa oman, uuden maisemaelementin.

Suuri maisemakuvallinen muutos on valliin istutetun metsikön kasvaminen tilaa rajaavaksi elementiksi. Samalla Malminkaaren varteen on annettu nousta muutakin puustoa suojavaöhykkeeksi. Myös Longinojan varren puusto on kasvanut korkeaksi, ja nykyisin se sekä korkeaksi kasvanut kuusiaita rajaavat Tapanilan kaupunginosan rakennukset pois Fallkullan maisematilasta.

Peltojen pohjoispuolelle 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä rakennettu Fallkullan uusi asuinalue sen sijaan näkyy hyvin voimakkaana maisemaelementtinä alueen pohjoisosassa.

Fallkullan uusi asuinalue päärakennuksen mäen länsipuolelta katsottuna. Vasemmalla kuusiaitaa, joka on päästetty kasvaamaan korkeaksi. Aitaan on kasvanut myös muuta puustoa.

Nykytilanne kantakartan mukaan

- 2000-l alku, metsä
- 2000-l alku, niitty / laidun
- 2000-l alku, viljelyalue / pelto
- 2000-l alku, tie
- 2000-l alku, rakennus, asuminen / muu

0 10 50 100 1:3000

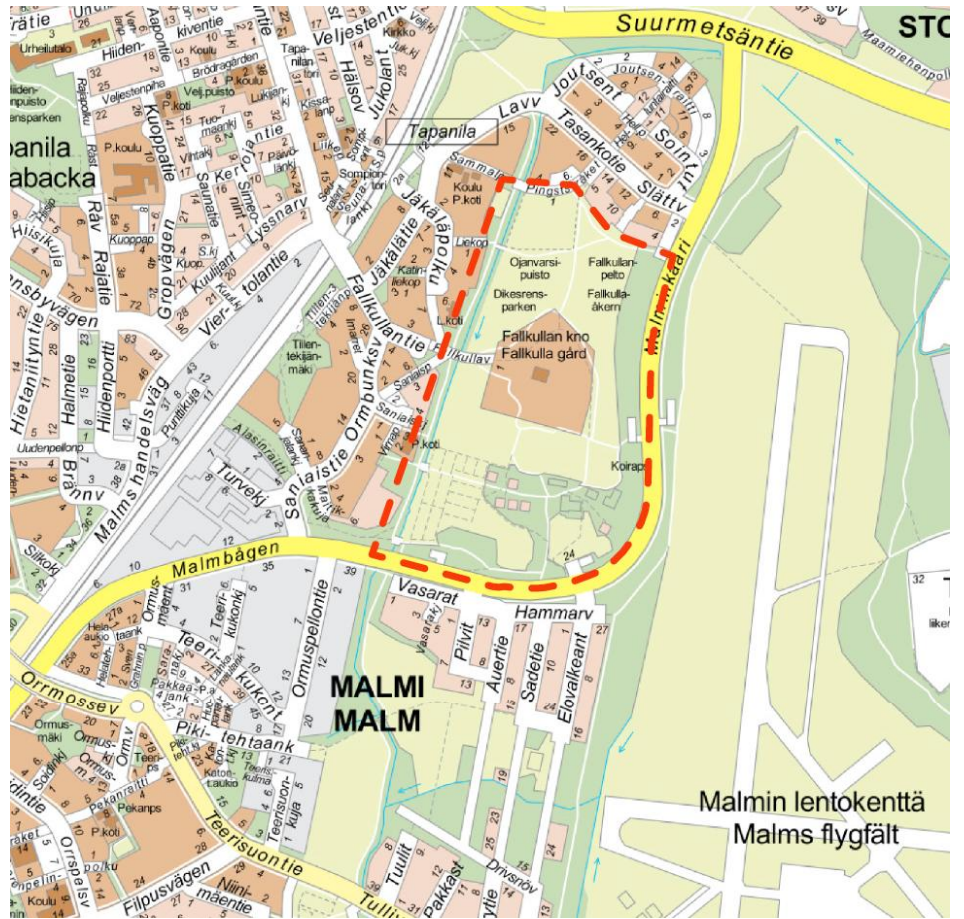

Ilmakuva 2001

Ilmakuva 2010

Opaskartta 2016

Ilmakuva 2015

Päärakennuksen puisto

Päärakennukseen liittyvä puisto ja puutarha on jakautunut eri tyyppiin osiin. Pohjoinen, kallioinen mäki on ollut puistometsää, jossa etenkin rakennusten lähistöllä on kasvanut myös jalopuita. Mäen pohjoisreunaa on kiertänyt tie, jonka varrella on ollut iso lato, ja sen eteläpuolella, metsän puolella pienempi talousrakennus.

Päärakennuksen eteläpuolella on puiston kukoistusaikana ollut ympyrän muotoinen käytävismä. Se ei ilmeisesti ole ollut varsinainen ajoympyrä, sillä päärakennus itse ei ole avautunut puiston suuntaan, vaan sen sisäänkäynnit suuntautuvat päätyihin ja pohjoispuolelle. Päärakennuksen pohjoispuolitse, aivan sen seinustalla kulkeekin itä-länsi -suuntainen tie, jonka kautta kulku rakennukselle on pääasiassa ollut.

Puiston keskeisympyrästä on suuntautunut miltei säteittäisesti yhteydet itään ja länteen kohti kasvimaita, puutarhaa ja kasvihuoneita. Ympyrästä johti myös symmetriset käytävät rakennuksen päädyille ja edelleen pohjoispuoliselle käytävälle. Vuodelta 1946 peräisin olevan virastokartan mukaan myös päärakennuksen eteläpuolella on ollut itä-länsi -suuntainen käytävä, joka on yhdistänyt länsipuolen pumppuhuoneen ja sen ympärillä olevan aidatun alueen päärakennukseen. Raken-

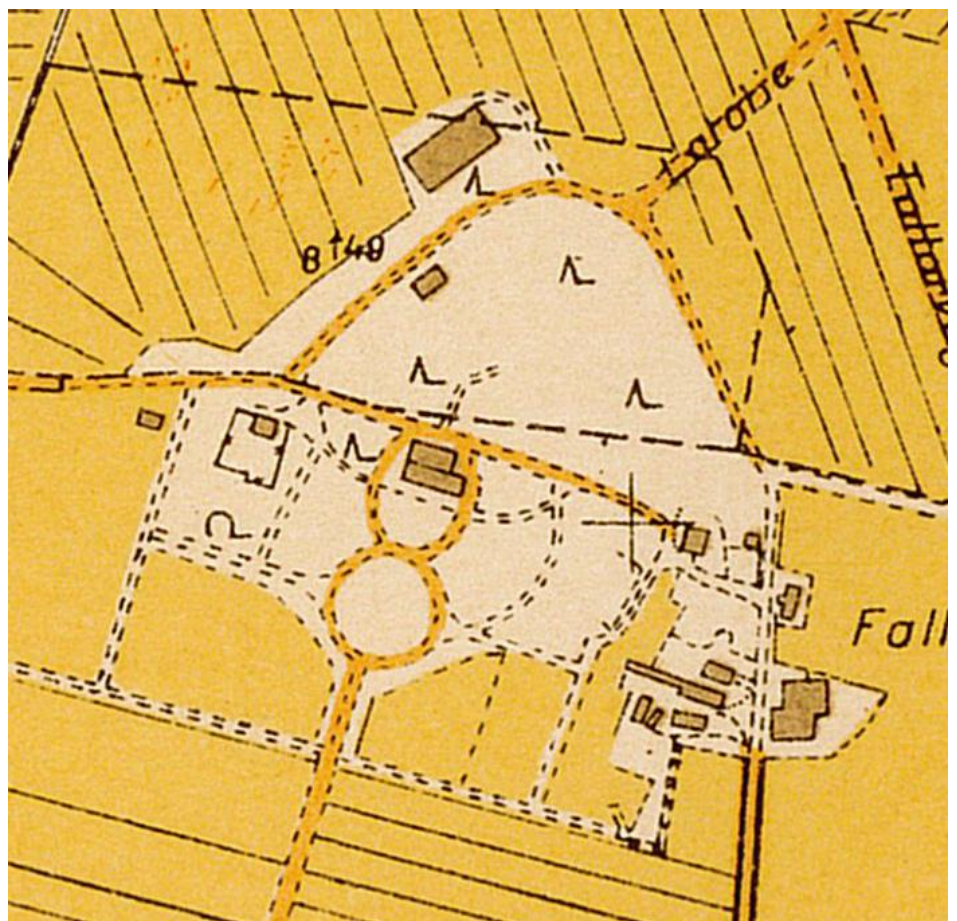

Puiston symmetria on sen istutuksissa edelleen näkyvissä. Varhain keväällä ennen ruohon kasvamista myös ympyräkäytävän muoto on havaittavissa.

Ote ilmakuvaista 1932.

Ote virastokartasta 1946. Mäen itäpuolella näkyvät kasvihuoneet talousrakennuksineen sekä tien itäpuolella ollut suurehko talousrakennus, hevostalli, joka on purettu kesällä 1948.

nuksen itäpuolella on ollut laaja hedelmäpuu- ja marjatarha, ja niiden eteläpuolella lämpimässä rinteessä kasvihuoneet talousrakennuksiineen. Kasvimaiden ja puutarhan kastelua varten mäelle rakennettiin kaksi allasta, bassängiä, joihin kasteluvettä kerättiin. Mäeltä sitä oli myös helppo laskea alempana oleville viljelyksille.

Viljelysten etelä- ja länsireunalla, ja aiemmin myös itäreunalla on ollut leikattu kuusiaita. Sellainen on perinteisesti suojannut arkoja kasveja tuulilta ja alemmaa nousevalta hallalta. Fallkullassa pohjoispuolen puistometsä on toiminut suojana kaikkein kylmimpiä, avoimien peltojen yli puhaltavia luoteis-, pohjois- ja koillistuulia vastaan.

Puutarhan kasteluvesiallas 1940-luvulla. Allas, johon vettä pystyttiin keräämään ja jossa se sai lämmitä, oli tärkeä sekä kasvihuoneiden että kasvimaiden vihannesviljelysten takia.

Puutarhan itäisempi kasteluvesiallas nykyisin. Kuvia vertaamalla näkee, että allas on rapistunut.

Päärakennuksen ja talouskeskuksen välillä on ollut puukujanne. Sen pohjoisin osa on yhä alkuperäinen lehmuskujanne, jonka puiston puoleiset päätypuut sijaitsevat etäämmällä avaten ja ohjaten kujanteelta saapuvan näkymää laajemmalle puistoon. Mainitsemisen arvoisia ovat myös puutarhurin asunnon ja päärakennuksen väliset vanhat lehmukset sekä etenkin kartanopuistoissa harvinaiset, symmetrisen sommitelmaan istutetut lehtikuuset. Keskeisympyrää ovat korostaneet myös pensasistutukset, mm. syreenit.

Näkymä työväen asuntojen suunnasta kasvihuoneille. Kuusiaidan takana pilkottavat kasvihuone ja sen varastot näyttävät olleen kiinni toisissaan. Oikealla näkyvän koivuryhmän lomitse näkyy puinen talousrakennus, joka on toiminut hevostallina. Talli on purettu kuvanottovuonna 1948, joten tämä kuva lienee keväältä ennen purkutöitä.

Näkymä pohjoiseen johtavalta tieltä. Oikealla kapea paanutalo, ja sen edessä hevostallin rippeitä. Kuva on vuodelta 1948, ilmeisesti kesältä. Ylemmässä kuvassa talli vielä näkyy kuvassa seisovan miehen takana.

Maisemaelementtien säilyneisyys

Fallkullan maiseman peruspiirteet ovat muutoksista huolimatta kuitenkin säilyneet verrattain hyvin ympäröivän kaupunkirakenteen puristuksessa. Pääosa entisistä pelloista on edelleen viljelyksessä, niittyinä, laitumina, laiduntarhoina ja viljelypalstoina.

Näkyvimvät maisemaelementit, päärakennuksen mäki ja navettamäki ovat hahmoltaan aikaisemman kaltaisia, vaikka esim. viime vuosisadan alkuun verrattuna maisema on kasvanut jonkin verran umpeen.

Päärakennuksen mäen kuusiaidan kasvaminen korkeaksi on kuitenkin muuttanut maisemakuvaa ja maisematilan hahmottumista, sillä sen yli päärakennus ja sitä ympäröivä puutarha, puisto ja puistometsä eivät enää näy yhtä hallitsevina kuin aikaisemmin. Toisaalta kuusiaidan itäosa on hävinnyt kokonaan ja entiset kasvimaat muuttuneet yksinkertaisemmiksi pelloksi ja niityksi.

Kartanoon johtavat puukujanteet ovat osittain jäljellä. Pihapuiston eteläosassa oleva kujanne on säilynein. Sen eteläpuolella kujanne on uusittu, vaikkakin eri puulajilla. Pihapiiristä länteen jatkuneessa kujanteessa on enää kaksi puuta jäljellä.

Myös valli on muuttanut maisemaa. Yhdessä eteläosan säilyneiden metsiköiden kanssa se rajaa Fallkullan jäljellä olevan tilan omaksi maisemakokonaisuudekseen, pieneksi "sisämaisemaksi".

Päärakennuksen puutarha idästä päin marraskuun alussa 2016. Etualalla hedelmätarha, taustalla näkyvät vielä syysväreissä loistavat puiston lehtikuuset ja tammet.

MAISEMAELEMENTIT

- säilynyt alkuperäisenä
- säilynyt tielinja 1800-luvulta
- säilynyt tielinja 1900-luvun alusta
- puukujanne, säilynyt
- puukujanne, säilynyt osittain
- puukujanne, uudelleenistutettu
- puukujanne / kuusiaita, hävinnyt
- säilynyt muuttuneena
- muuttunut täysin tai hävinnyt

0 10 50 100 1:3000

Maiseman arvot ja ongelmat

Arvot

Fallkullassa yksi tärkeimpiä arvoja on maiseman ja rakennetun ympäristön säilyneisyys. Kaupungin tiivistymisestä huolimatta maisema on säilynyt pienellä alueella paljolti entisenlaisena kulttuurimaisemana. Suuri ansio tässä on sekä kotieläintilan toiminnoilla mutta myös Fallkullan tilan konkreettisella työllä.

Viljelyn jatkuminen vähintään 1700-luvun lopulta tähän asti on eräs arvo. Karttojen mukaan vanhimmat pellot ovat navetanmäen etelärinteellä, ilmeisesti nykyisten laiduntarhojen paikalla.

Kerroksellisuus on Fallkullassa myös arvo. Rakennukset, rakenteet ja maiseman eri osa-alueet edustavat eri aikakausia.

Harvinaisuus liittyy sekä paikan historiaan, toimintaan että sen säilyneisyyteen.

Keskellä kaupunkirakennetta sijaitseva julkisessa käytössä oleva kulttuurimaisema-alue on tärkeä sekä lähiympäristön että kauempaa tulevien asukkaiden virkistysalue.

Vaikka savikolle rakennettu valli on tasankomaisematyyppissä vieras elementti, se muodostaa samalla arvokkaan raja- ja reunavyöhykkeen ja Fallkullan erillisyyttä korostavan maisemaelementin etenkin, kun vallin kasvillisuus alkaa olla jo kookasta puustoa.

Ongelmat

Ratsastusreitit sijainti aivan vanhan tien vieressä aiheuttaa sekä maisemallista että toiminnallista sekavuutta.

Maiseman umpeenkasvu ja entisten, hoidettujen maisemaelementtien ja kasvillisuuden ränsistyminen ovat ongelmia. Alueelle on myös tuotu uusia, vieraan oloisia kasveja ja rakenteita.

Kulttuurimaiseman rajautuminen pohjoisessa suoraan uuteen asuntoalueeseen vaikuttaa kokonaisuudessa vieraalta.

ARVOT & ONGELMAT

- arvokkaat maisema-alueet
- arvokkaat, avoimena säilytettävät pelloalueet
- tärkeät näkymälinjat
- ongelmalliset maisema-alueet

0 10 50 100 1:3000

NÄKYMÄÄ HALLITSEVA
UUSI RAKENNETTU ALUE

LONGINOJA
tärkeä taimenpuro

AVOIN VILJELYSMAISEMA
niittynä tai peltona alueen
koko rakennushistorian ajan

AVOIN VILJELYSMAISEMA
niittynä tai peltona alueen
koko rakennushistorian ajan

METSÄINEN KUKKULA
säilynyt metsäisenä alueen
koko rakennushistorian ajan

FALKULLAN
PÄÄRAKENNUS

PIHAPIISTO JA PUUTARHA

AVOIN VILJELYSMAISEMA
niittynä, peltona tai kasvimaana
alueen koko rakennushistorian ajan

AVOIN VILJELYSMAISEMA
niittynä, peltona tai kasvimaana
alueen koko rakennushistorian ajan

AVOIN VILJELYSMAISEMA
niittynä tai peltona alueen
koko rakennushistorian ajan

AVOIN VILJELYSMAISEMA
niittynä tai peltona alueen
koko rakennushistorian ajan

AVOIN VILJELYSMAISEMA
niittynä, peltona tai kasvimaana
alueen koko rakennushistorian ajan

AVOIN VILJELYSMAISEMA
niittynä tai peltona alueen
koko rakennushistorian ajan

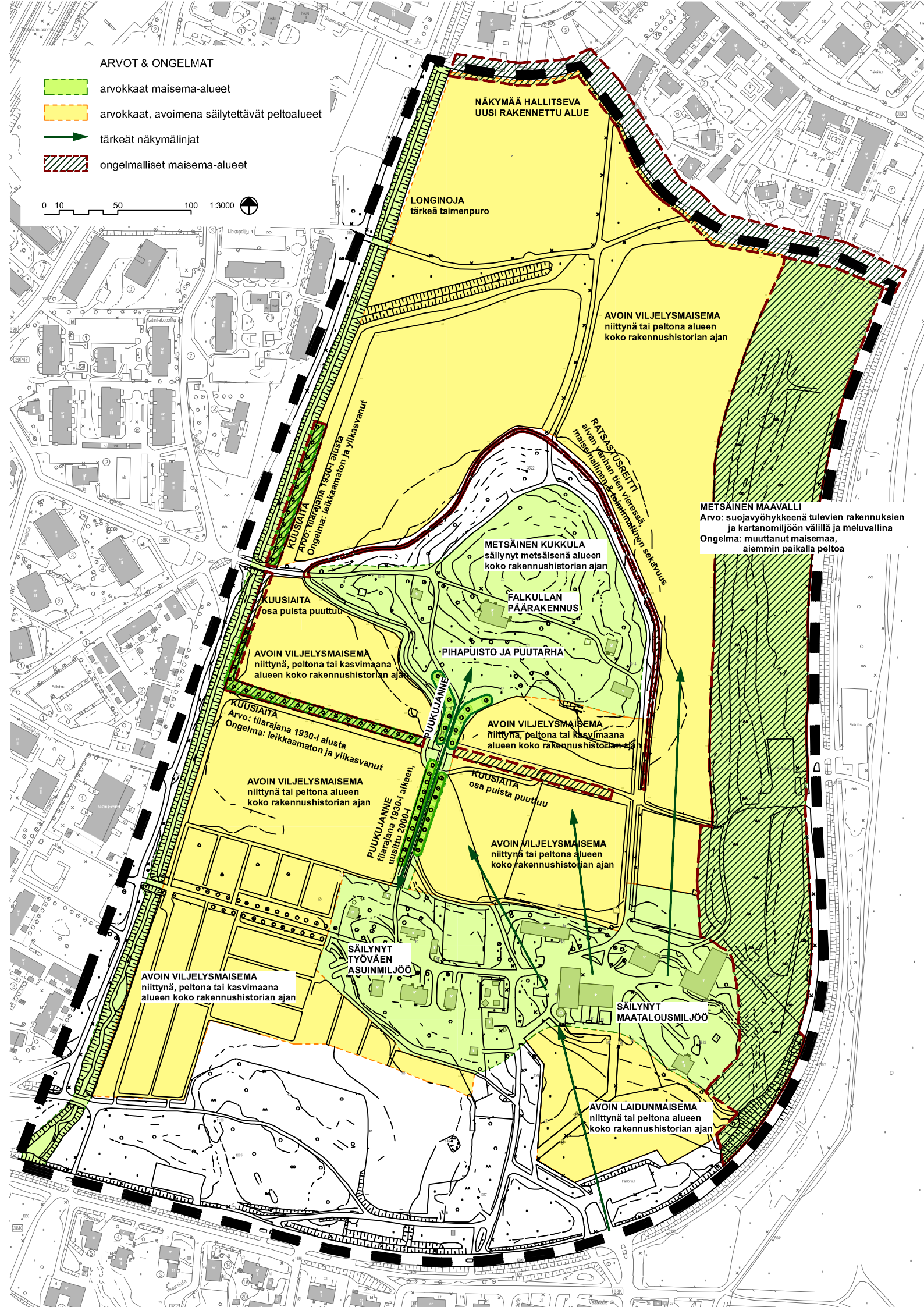
SÄILYNYT
TYÖVÄEN
ASUINMILJÖÖ

AVOIN VILJELYSMAISEMA
niittynä, peltona tai kasvimaana
alueen koko rakennushistorian ajan

SÄILYNYT
MAATALOUSMILJÖÖ

AVOIN LAIDUNMAISEMA
niittynä tai peltona alueen
koko rakennushistorian ajan

METSÄINEN MAAVALLI
Arvo: suojavyöhykkeenä tulevien rakennuksien
ja kartanomiljöön välillä ja meluvallina
Ongelma: muuttanut maisemaa, aiemmin paikalla peltota

Maisema ennen ja nyt

Kuvaparit

Maiseman muutoksen ja säilyneisyyden kuvaamiseksi paikalla on kesän 2016 aikana käyty ottamassa valokuvat mahdollisimman täsmällisesti samoista paikoista kuin vanhat valokuvat ovat. Niiden vertailussa päälimmäinen huomio on se, että kuvien esittämät kohteet ovat muuttuneet aika vähän. Toki vanhat valokuvat ovat pääasiassa 1960-luvun lopusta, jolloin tilan kulttuurimaisema ei enää ollut kukkeimmillaan.

Falkullan tilan
päärakennus
1967

Tilan päärakennus 2016.
Pensaat, tunnelma ja
jopa yksittäiset puut ovat
yhä samoja.

Puutarhurin talo ja syreenipensas 1967.

Susanna Pimenoff tutkii syreeniä kesällä 2016.

Työväen asuinrakennuksia 1967. Kuva on otettu keväällä. Puiden lehdet ovat vielä hiirenkorvalla, ja rakennukset näkyvät taustalla.

Sama paikka kesällä 2016. Kesä on pitimmällä, ja tuuheat latvukset peittävät näkymää.

Sikala, vieressä asuinrakennus 1967.

Kotieläintilan päärakennus, asuinrakennus on purettu ja sen paikalla on nykyään huvimaja. Ympäri on kasvanut haavikko. 2016.

Vasemmalla kalustovaja ja viljamakasiini, oikealla sikala (entinen navetta). 1967.

Kotieläintilan päärakennus oikealla. Koivu on kasvanut vanhan viljamakasiinin, nykyisen kahvilan vierelle ja taustan metsä on tuuhettu. 2016.

Vasemmalla ylivaja, vilja-
makasiini, liiteri, autotalli
ja sikala. Sikalan vieressä
ollut asuinrakennus on
purettu, 1967 kuvassa se
vielä näkyy. 1969.

Kotieläntilan pääraken-
nus oikealla. Näkymä
vaikuttaa sulkeutuneem-
malta, vaikka vanhassa
kuvassa puut ovatkin leh-
dettömiä. 2016.

Vasemmalla puimala, liiteri, viljamakasiini ja ylivaja. 1969.

Sama näkymä 2016. Puustoa on hieman aikaisempaa enemmän.

Työväen asuntoja Vasaratien suunnilta kuvattuna. 1968.

Puustoa on jonkin verran enemmän kuin 1960-luvulla. 2016.

Falkullan päärakennus vasemmalla ja puutarhavaaja oikealla. 1968.

Näkymä on muuttunut sulkeutuneeksi ja kuusiainan muodostama raja on kadonnut. 2016.

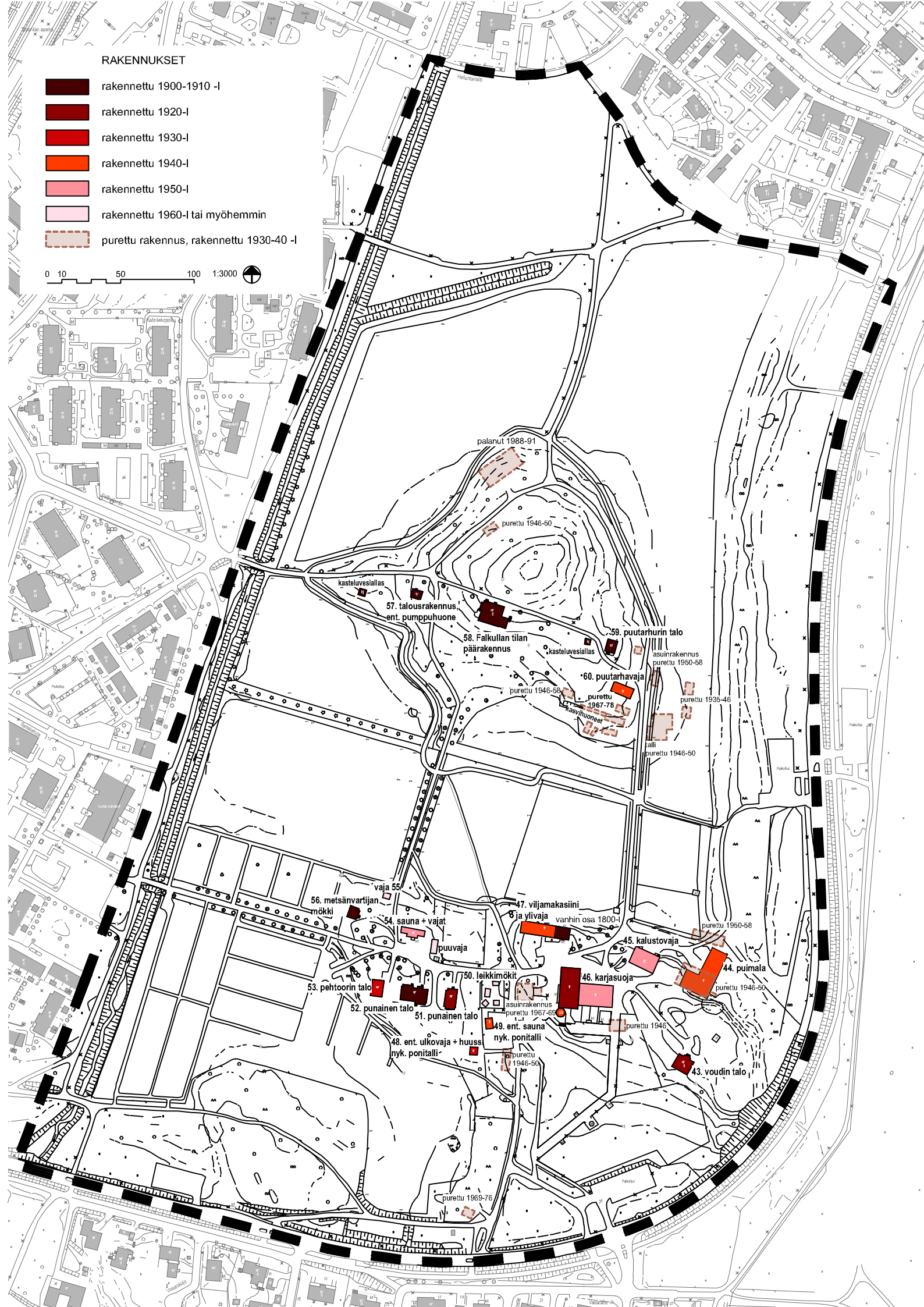
Ilmakuvasari ilmeisesti 1960-luvun lopulta. Yllä etualalla Sunnuntaipalstat, oikealla valkoisena näkyy voudin talo. Alla näkymän keskellä työväen asuintalot puuston sisällä. Oikealla hämmöttää valkoisena navetan rehusiilo.

RAKENNUKSET

- rakennettu 1900-1910 -l
- rakennettu 1920-l
- rakennettu 1930-l
- rakennettu 1940-l
- rakennettu 1950-l
- rakennettu 1960-l tai myöhemmin
- purettu rakennus, rakennettu 1930-40 -l

0 10 50 100 1:3000

Fallkullan päärakennus kesä- ja kevätasussa nykyisen puutarhan keskellä.

Fallkullan tilan rakennukset

Fallkullan rakennukset on esitelty kolmessa ryhmässä, jotka kuvaavat kartanomaisen suurtilan toimintoja ja miljöön keskeisiä osatekijöitä. Päärakennuksen puistoinen ympäristö edustaa omistajatahoa, maatalouskeskus on karjanhoidon ja maanviljelyn ydin ja kolmantena on työntekijöiden asuntojen alue. Rakennusten numerointi on peräisin Kaupunkisuunnitteluviraston vuonna 2015 laatimasta selvityksestä Malmin lentokenttä, Rakennettu ympäristö ja kulttuuriympäristö – alustava arvokohteiden luettelo.

I Päärakennus

Pihapiirin kaikki säilyneet rakennukset ja rakennelmat kertovat tilan monipuolisesta elämänmenosta ja viljelykulttuurista, joka osaltaan takasi kasvavan Helsingin ruokahuoltoa. Rakennukset ovat säilyttämisen arvoisia oleellisina osina historiallista tilakeskus- ja maatalousympäristöä.

Tilan päärakennus 58

1908, 316 kem²

Falkkullan tilan päärakennus toimi Vantaan puistokaupunkiyhtiön (AB Parkstad-Wanda-Puistokylä Oy) hallintokeskuksena ja isännöitsijän asuntona. Kartanoksikin kutsuttu huvilamainen rakennus on valmistunut vuonna 1908 ja sen on suunnitellut arkkitehti Gustaf Strengell.¹ Joidenkin tietojen mukaan tilan isännöitsijänä ja toimitusjohtajana (1907-1910) toiminut ja talon rakennuttanut Konni Zilliacus (1885-1945) osallistui hänkin suunnitteluun sekä toi mukanaan vaikutteita ja rakennuspiirustuksia Amerikasta.² Strengell ja Zilliacus olivat pikkuserkuksia ja Vanda Parkstad Ab:n perustajia ja osakkaita. Strengellin signeeraamat luonnosmaiset julkisivut vuodelta 1907³ muistuttavat toteutunutta rakennusta, mutta lopputulos on lähemmin tarkasteltuna aukotukseltaan ja dimensioiltaan erilainen.

---

1 Kansallisbiografia Gustaf Strengell. Sarje Kimmo 2007. Haastattelussa tilalla v 1945-2007 asunut Sinikka Vainio tosin kertoo, että paikalle olisi rakennettu jo 1903 metsästysmaja, joka olisi sitten muutettu tilan päärakennukseksi.

2 Arikkelit "Vandringsmannen och skriftställaren Konni" i Zilliacus Släktkrönika. zilliacus.online.fi

3 KA / AB Parkstad-Wanda-Puistokylä OY/ Disponentvilla Zilliacus Ia14-Ia16. On myös mahdollista, että nämä kuvat esittävät toista tyyliltään samankaltaista rakennusta; esim liittyen Konni Zilliacuksen Malmille perustamaan tiilitehtaaseen, jonka johtajaksi tuli hänen poikansa Harry Zilliacus.

Vasemmalla päärakennus idästä katsottuna.

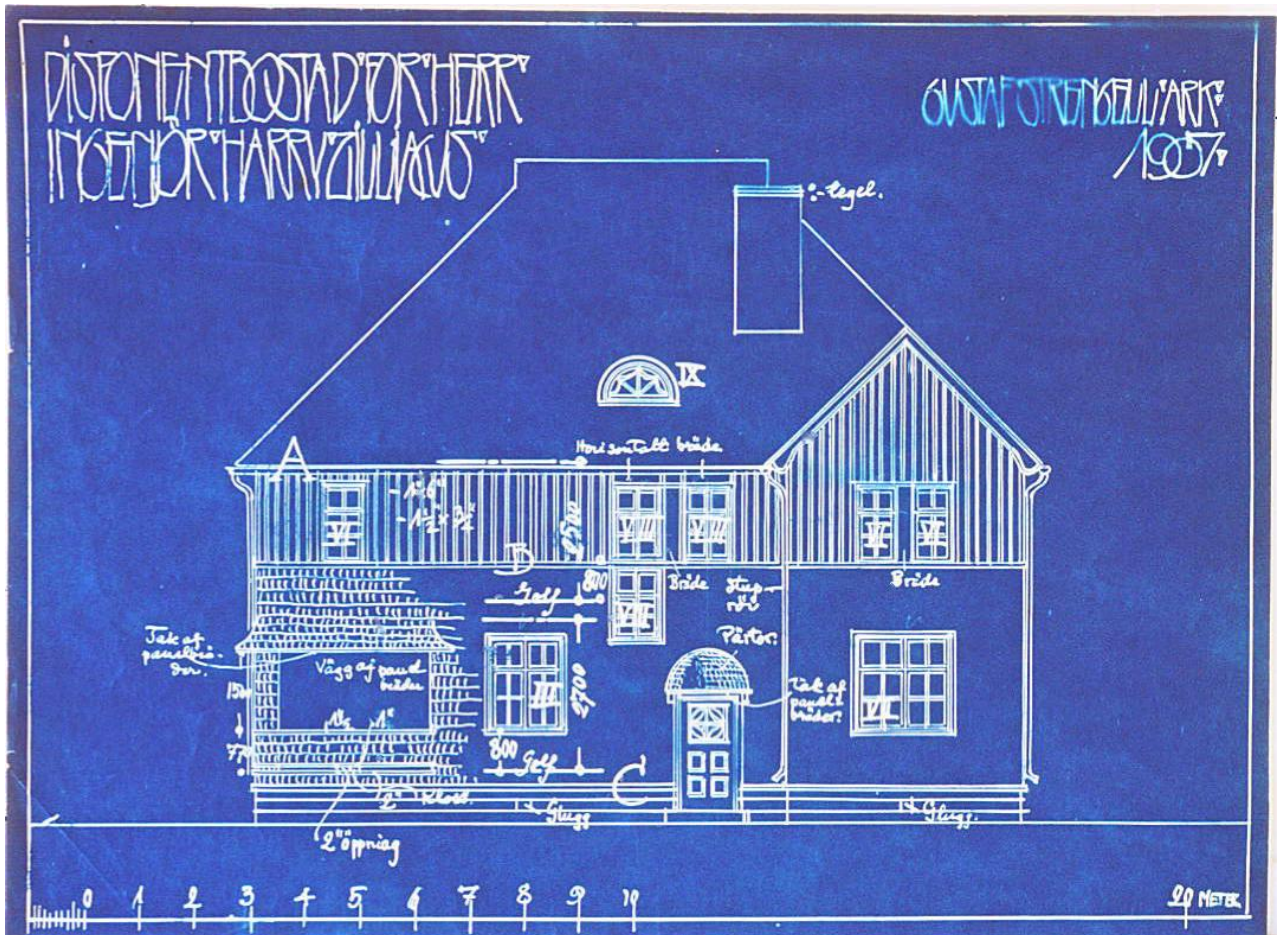
Viereisellä sivulla Gustav Strengellin alkuperäispiirustukset vuodelta 1907 Fallkullan päärakennuksen julkisivuista. Ylhäällä pohjoinen sisääntulojulkisivu, alhaalla eteläinen puutarhajulkisivu. Suunnitelmissa seinät ovat paanupintaiset

Luonteenomaisia aiheita sekä suunnitelmalle että toteutukselle ovat ekspressiivinen hahmo ja monimuotoinen mansardikattomaisema, jotka ovat nähtävissä myös arkkitehdin muissa töissä.⁴ Strengellin piirustuksissa julkisivuverhouksena oli tervattu paanu, ja ylempänä vaalea pystyvuoraus, vesikatteena oli pelti ja savupiiput olivat tiilipintaiset. Paanuverhous (shingle-style) ja rankarakennetekniikka (frame house) olivat amerikkalaisia vaikutteita, joita sovellettiin Puistokylän alueen rakennuksissa. Strengell suunnitteli Tapanilaan Egna Hem Oy:lle frame house -tekniikalla toteutettuja tyyppitaloja ja myös Fallkullan pihapiiriin on kuulunut toinen paanutalo. Toistaiseksi ei ole varmaa tietoa siitä, kuinka Strengellin luonnokset toteutuivat päärakennuksessa julkisivujen osalta tai sovellettiinko frame house -tekniikkaa myös tässä rakennuksessa. Nykyinen julkisivuverhous eli vaalea vaakasuuntainen limilaudoitus on joka tapauksessa tehty myöhemmin, ilmeisesti 1940-luvulla.⁵ Vuoden 1963 pohjapiirustuksen mukaan alakerrassa on yksi tilava asunto ja yläkerrassa kaksi pienempää.⁶ Alkuperäisiä pohjapiirustuksia ei ole löytynyt.

4 Esim. Villa Morocco 1906 Kokkola ja Villa Koskull 1910 Kauniainen. Kansallisbiografia Gustaf Strengell. Sarje Kimmo 2007

5 Kaupunginmuseon kuvakokoelmissa on vaakaverhotusta julkisivusta valokuva, johon kuvausajankohdaksi on merkitty 1940-luku. Sinikka Vainion muistikuvan mukaan julkisivuverhous olisi kuitenkin toteutettu vasta 1960-luvulla. Hän myös kertoi, että alkuperäinen paanujulkisivu olisi ollut välivaiheessa rapattu.

6 HKR Tilakeskus. Pohjapiirustukset ja julkisivut 1963

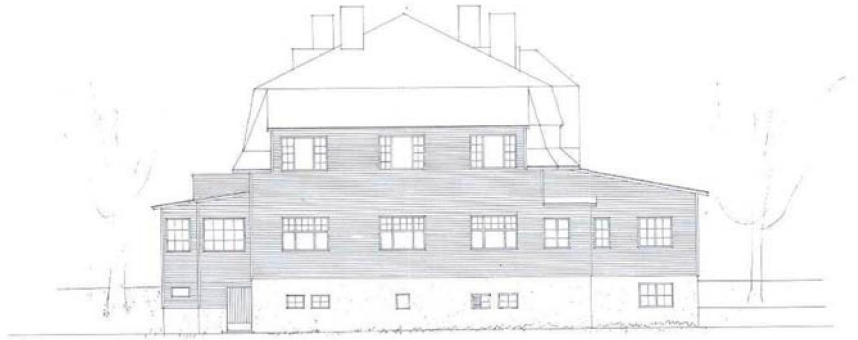

Päärakennus olisi hyvä saada nykyistä julkisempaan käyttöön. Se voisi palvella Fallkullan päiväkeskuksena, kahvilaravintolana ja siellä voisi järjestää erilaisia tilaisuuksia. Mahdollisesti yläkerrassa voisi edelleen olla asumiskäyttöä. Rakennuksesta on syytä laatia rakennushistoriaselvitys, jotta syntyvaiheet, alkuperäisasu, muutokset ja säilyneisyys saavat lisävalaistusta. Uuden käytön myötä tulee saavutettavuutta myös parantaa.

HKR:n Talorakennusosaston vuonna 1963 tekemät mitta- ja muutospii- rustukset.

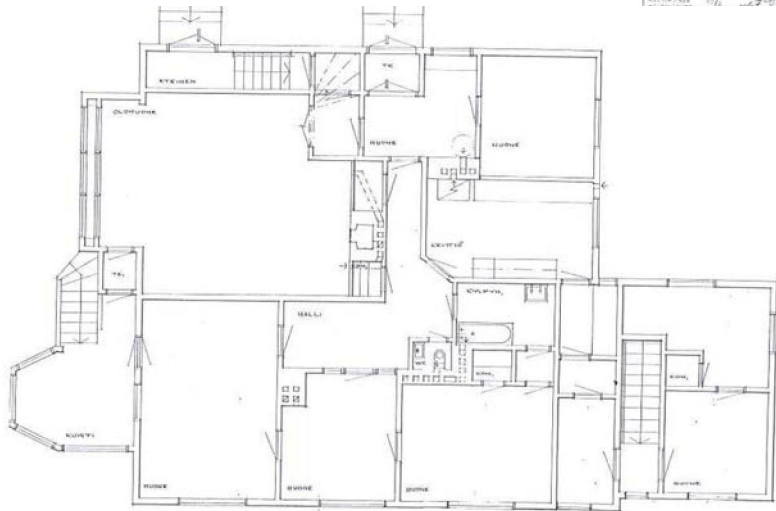
FALKULLAN KÄRKÄNO
 MÄÄRÄKUNNUS

JÄLKEKÄYTY STELLEN

KATTILALUONNEN MUUTOS

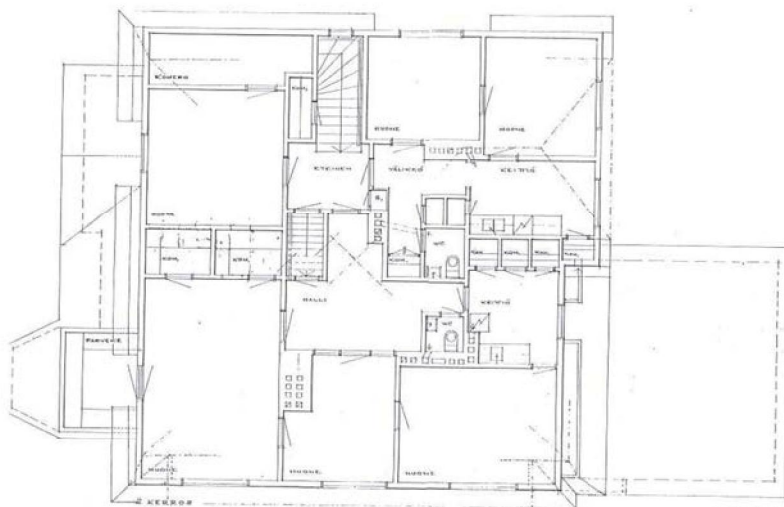
1900-1910 KÄRKÄNO
 HELSINKI KUNTA N. HELSINKIEN STADT
 RAKENUSTARASTO BYGNINGSKONST
 TÄRKEÄTÄHTÄÄN KUNTOKORJAUKSI
 KÄRKÄNO N:o 3 112 Luok. 12
 KÄRKÄNO 1910
 KÄRKÄNO 1910

1. KERROS

FALKULLAN MÄÄRÄKUNNUS

1900-1910 KÄRKÄNO
 HELSINKI KUNTA N. HELSINKIEN STADT
 RAKENUSTARASTO BYGNINGSKONST
 TÄRKEÄTÄHTÄÄN KUNTOKORJAUKSI
 KÄRKÄNO N:o 3 112 Luok. 12
 KÄRKÄNO 1910
 KÄRKÄNO 1910

2. KERROS

FALKULLAN MÄÄRÄKUNNUS

1900-1910 KÄRKÄNO
 HELSINKI KUNTA N. HELSINKIEN STADT
 RAKENUSTARASTO BYGNINGSKONST
 TÄRKEÄTÄHTÄÄN KUNTOKORJAUKSI
 KÄRKÄNO N:o 3 112 Luok. 12
 KÄRKÄNO 1910
 KÄRKÄNO 1910

Talousrakennus, ent. pumppuhuone 57

1900-luvun alku

Harjakattoinen rakennus on muurattu tiilestä ja rapattu, mutta päätykolmiot on verhottu punamullatulla peiterimavuorauksella. Vesikatto on punaista sementtikattotiiltä. Rakennuksessa on kaksi ovea: kapealla pystypaneelilla verhottu leveä pariovi ja yksilehtinen kehysovi, jonka peilit ovat helmiponttipaneelia. Rakennus oli alun perin pumppuhuone, joka liittyi tilan kastelujärjestelmään. Autotalli ja leveä ovi sitä varten on tehty 1950-60-luvulla.⁷

Puutarhavaja 60

1940-luku

Päärakennuksen mäen kupeessa erottuva puurakenteinen puutarhavaja oli ennen osa usean maanviljelyä palvelevan rakennuksen rypästä.⁸ Rakennuksen julkisivut ovat punamullan väristä peiterimavuorauksella ja vesikatto on sementtikattotiiltä. Käyttökelpoinen rakennus on säilyttämisen arvoinen osana miljöötä.

Puutarhurin talo 59

1900-luvun alku, 63 kem²

Vaalea pikku huvila on ollut tilan puutarhurin asunto. Rakennus on mansardikattoinen ja sen ulkoseinät tiilestä muurattu ja kevyesti slamattu. Päätykolmiot ja ulkoneva kuistiosa ovat paneelia ja vesikate sementtikattotiiltä. Käyttökelpoinen rakennus on säilyttämisen arvoinen osana miljöötä. Se voi toimia edelleen asuntokäytössä, joka liittyy tilan toimintaan. Rakennus sopii myös kerhotilaksi tms.

---

7 Sinikka Vainio

8 Pehtorin tytär Sinikka Vainion mukaan rakennuksen on piirtänyt hänen veljensä Aarne Vainio parikymmenvuotiaana

Entinen pumppuhuone

Puutarhavaja

Puutarhurin talo

Voudin talo

Puimala

Kalustovaja

II Maatalouskeskus

Maatalouskeskuksen muodostamaan kokonaisuuteen kuuluvat varsinaisen karjasuojan ja voudin asunnon lisäksi välttämättömät ladot, puimalat, aitat ja tallit. Rakennukset ovat säilyttämisen arvoisia oleellisina osina historiallista maatalousympäristöä.

Voudin talo 43

1920-luku, 178 kem²

1920-luvun klassismia edustava keltainen asuintalo seisoo mäellä entisen maatalouskeskuksen tuntumassa. Noppamaisen rakennuksen katto on aumattu ja siinä on lunettikattoikkunat. Vesikate on mustaksi maalattua konesaumattua peltiä. Julkisivut on rapattu ja nurkissa on korosteena rappaukseen muotoillut harkkopilasterit. Sisäänkäynnin kohdalla on monikulmion muotoinen uloke. Alakerrassa on kolme huonetta, eteinen, keittiö sekä kylpyhuone ja wc. Lisäksi ullakolle on rakennettu lämmintä asuintilaa v. 2003. Rakennus tunnetaan voudin eli luottamusmiehen talona ja tällä hetkellä se on vuokrattu asutokäyttöön. Rakennus sopisi kotieläintilan työntekijän asunnoksi, josta käsin myös alueen valvonta olisi luontevaa.

Puimala 44

1940-luku 715 kem²

Nykyisin varastona toimiva entinen puimala on rakennettu v. 1944.⁹ Puiden rakennus on L- muotoinen pohjakaavaltaan. Päävolyyymi on kaksikerroksinen ja siihen liittyy poikittain yksikerroksinen varastosiiپی. Julkisivut ovat punamullattua peiterimavuorausta ja vesikate poimulevyä. Varastotilat on tällä hetkellä vuokrattu ulkopuolisille toimijoille, joilla ei ole yhteyttä kotieläintilan toimintaan. Myös kotieläintilalla olisi tarvetta varastotiloille. Tilavat hallit sopivat myös tapahtumien kuten latotanssien järjestämiseen. Julkisivut kaipaavat kunnostusta.

Kalustovaja 45

1950-luku 400 kem²

Lajittelu- ja kalustovaja on valmistunut vuonna 1957.¹⁰ Kaksikerroksinen rakennus näyttää pihapiirin puolelta yksikerroksiselta puurakennukselta, mutta rinteen puolella näkyy betonirakenteinen pohjakerros. Lajittelutilat olivat alakerrassa ja tallit ajokalustolle yläkerrassa. Julkisivut ovat punamullattua peiterimavuorausta ja harjakatto on sementti-

9 RAKVV Arska Rakennuspiirustukset 1944

10 RAKVV Arska Rakennuspiirustukset 1956, vahv. 24.1.1957

kattotiiltä. Rakennus rajaa maatalouskeskuksen pihapiiriä luontevasti rinteeseen päin.

Rakennus on tällä hetkellä vuokrattu ulkopuolisille toimijoille, joilla ei ole yhteyttä kotieläintilan toimintaan. Rakennus soveltuisi hyvin kotieläintilan hevostalliksi.

Karjasuoja 46

1920-luku 735 kem²

Tilan navetta ja tallirakennus on ilmeisesti alun perin rakennettu 1920-luvulla (1800-l. lopulla ?), mutta sitä on muutettu ja laajennettu moneen otteeseen

Tiedetään, että vuonna 1946 sen tiloja järjestettiin ajanmukaisiksi siten että muuratun karjasuojan keskiosaan rakennettiin karjakeittiö, maitohuone, valjashuone, erillinen karsina ja varastot. Sisään tultaessa vasemmalla oli talli ja kuuden hevosen pilttuut, oikealla taas navetta, jossa oli kahdeksantoista lehmän pilttuut ja kolme karsinaa. Navetta-päätyyn rakennettiin väkirehuvarasto ja pyöreä AIV-rehutorni. Kiviosan takana oli lantala ja puinen kalustovaja. Sisäänkäyntijulkisivun aukotus uudistettiin täysin.¹¹

Vuonna 1958 karjasuoja muutettiin sikalaksi. Vanhalla kiviosalla tilat järjestettiin kokonaan uudelleen. Entisen hevostallin tilalle tuli pieni kolmen hevosen talli ja traktoritali. Navetan kohdalle rakennettiin sikojen hoitoon tarvittavia tiloja, varsinainen sikala pilttuineen rakennuksen taakse ja uusi lantala sen jatkeeksi.¹²

Vuonna 1988 karjasuoja muutettiin kotieläintilan päärakennukseksi, jossa ovat sekä eläinsuojat että henkilökunnan tilat ja kerhotilat pukuhuoneineen. Vuonna 2007 rakennettiin ullakolle uudet nuoriso- ja kokoustilat.¹³

Vanhan muuratun osan julkisivut ovat rapatut ja sen aumattu vesikatto on punaista betonikattotiiltä. 1950-luvun karjasuoja on puurakenteinen; sen julkisivut ovat punamullattua peiterimavuorausta ja harjakatto punaista betonikattotiiltä. AIV-tornin kartiokatto on konesaumattua peltiä ja julkisivut punamullattua peiterimavuorausta.

---

11 RAKVV Arska, Muutospirustukset Väinö Siikanen 1945, vahv. 12.4.1946

12 RAKVV Arska, Muutospirustukset Vilho O. Nieminen 1957, vahv. 25.3.1958

13 RAKVV Arska, Muutospirustukset Arkkitehtitoimisto Suonto-Tapaninen 1987, vahv. 25.3.1988 ja Arkkitehtitoimisto Karhumaa Ky 2007, vahv. 4.7.2007

Karjasuoja, kotieläinpihan päärakennus

Viljamakasiini ja ylivaja vasemmalla

Vanha sauna on muutettu ponitalliksi

Leikkimökkialue

Viljamakasiini ja ylivaja 47

ennen 1950-l., vanhin hirsiosa todennäköisesti 1800-luvulta

Pitkänomainen talousrakennus koostuu kolmesta osasta: hirsirunkoinen vanha viljamakasiini, jonka jatkeena on rankarakenteinen puimuritalli ja kalustovaja, nk. ylivaja. Rakennus on kotieläintilan käytössä autotalleina ja hirsiosassa toimii kahvila. Rakennuksessa on pääkerroksen ohella rinteen puolelle avautuva kellarikerros. Julkisivut ovat punamullattua hirttä ja peiterimavuorausta. Hirsiosalla näkyy rinteen puolella vanha ikkuna sekä sokkeli, joka on tehty lohkotuista graniittikivistä. Rakennus rajaa maatalouskeskuksen pihapiiriä luontevasti rinteeseen päin. Vanhinta hirsiosaa tulee vaalia erityisesti, sillä se lienee Falkullan tilan vanhin säilynyt rakennus. Kahvilatoiminta nykymuodossaan on viljamakasiinille varsin sopiva käyttötarkoitus.

Ulkovaja+ ulkokuussi/ Autotalli / ponitalli 48

1940-luku, 27 kem²

Harjakattoinen rakennus vuodelta 1948 toimii tällä hetkellä kotieläintilan ponitallina. Alun perin rakennuksen länsipäädyssä oli puuvessat (5 kpl) kullekin työntekijäperheelle.¹⁴ Huussien kohdalla ovat säilyneet vanhat yläikkunat. Vesikatteenä on harmaa huopakate ja julkisivut ovat punamullattua peiterimavuorausta.

Vanha sauna / ponitalli 49

1930-luku?, 28 kem²

Entinen työntekijöiden asuntoja palveleva saunarakennus toimii tällä hetkellä kotieläintilan ponitallina.¹⁵ Sekä julkisivupinnat että sisäpuoli on uusittu kauttaaltaan hiljattain. Vesikatteenä on harmaa bitumi-huopa. Julkisivuvuoraus lomalaudoitusta, joka on maalattu punaiseksi. Myös ikkunat on uusittu. Ikkunatyypeistä päätellen rakennus on peräisin 1930-luvulta ja se myös näkyy 1940-luvun kartassa.

Leikkimökit 50

Leikkialueella on viisi pienoismökkiä, jotka kuvaavat maatilan tyypillisiä talousrakennuksia: aittoja, tallia, liiteriä ja koirankoppia. Leikkimökit ovat peräisin kotieläintilan ajalta eli 1990-luvulta.

---

14 Sinikka Vainio

15 Sinikka Vainion mukaan vanha sauna oli julkisivuiltaan rapattu. Sauna korvattiin nk. uudella saunalla 1950-l. kts. rak no 54.

Työvään asuintaloja

Entinen pehtoorin talo

III Työväen asunnot

Tilan jäljellä olevat työväen asunnot muodostavat kodikkaan miljöön maatalouskeskuksen jatkeena. Raitin eteläpuolella on kolmen asuinrakennuksen ryhmä ja pohjoispuolella on yksittäinen mökki sekä yhteinen sauna- ja vaja. Rakennukset ovat säilyttämisen arvoisia oleellisina osina historiallista tilakeskus- ja maanviljelysmiljöötä. Ne voivat jatkosakin toimia asuntokäytössä, jonka soisi liittyvän Fallkullan tilan toimintaan.

Punainen talo 51

1920-luku?, 104 kem²

Rakennuksessa on kaksi huoneen ja keittiön käsittävää asuntoa. Kummassakin päädyssä on sisäänkäyntiä varten ulkoneva porstua. Rakennus on peruskorjattu ja varustettu viemärillä sekä vesijohdolla vuonna 1989, jolloin ulkonevat osat rakennettiin uudestaan ja niihin sijoitettiin pesutila.¹⁶ Julkisivuvuoraus on punaiseksi maalattua peiterimavuorausta ja vesikatto tummanharmaata poimupeltiä. Sokkeli on muurattu luonnonkivistä. Eteläpäädyssä oli aikanaan yhteinen leivintupa.¹⁷

Punainen talo 52

1910-luku?, 120 kem²

Rakennuksessa on tällä hetkellä kaksi keittiön ja kaksi huonetta käsittävää asuntoa, mutta aikaisemmin asuntoja on ollut enemmän. Rakennus on peruskorjattu ja varustettu viemärillä sekä vesijohdolla vuonna 1984, jolloin kummallakin pitkällä sivulla ulkonevaan porstuaan sijoitettiin pesutila.¹⁸ Julkisivuvuoraus on punaiseksi maalattua peiterimavuorausta ja vesikatto tummanharmaata poimupeltiä. Sokkeli on muurattu luonnonkivistä.

Keltainen talo, entinen pehtorin talo 53

1930?, 77 kem²

Rakennuksessa on yksi asunto, jossa on kolme huonetta ja keittiö. Alun perin huoneen ja keittiön käsittäviä asuntoja oli kaksi. Rakennus on peruskorjattu ja varustettu viemärillä sekä vesijohdolla vuonna 1989, jolloin myös eteläpäädyn sisäänkäynti purettiin ja pohjoispäädyn porstuaosa rakennettiin uudelleen sijoittamalla sinne wc- ja pesutila.¹⁹

---

16 RAKVV Arska Muutossuunnitelmat HKR TSO 1988, vahv. 16.2.1989

17 Sinikka Vainio

18 RAKVV Arska Muutossuunnitelmat HKR TSO 1988, vahv. 16.2.1989

19 RAKVV Arska LVI-suunnitelmat INS tsto Lång 1984, vahv. 9.10.1984

Julkisivuvuoraus on keltaiseksi maalattua paneelia ja vesikatto tummanharmaata poimupeltiä. Sokkeli on muurattu luonnonkivestä.

Uusi sauna 54

1950-60-luku

Pihapiirin reunalla on asuntojen yhteinen, puilla lämmitettävä saunarakennus, jonka edessä on pieni vilvoittelukuisti. Saunan molemmissa päädyissä on matalammat vajaosat. Julkisivuvuoraus on punaiseksi maalattua peiterimavuorausta.

Vaja 55

Liiterivaja ja siihen liittyvä uudehko jätesuoja rajaavat pihapiiriä pohjoiseen. Vajan julkisivuvuoraus on punaiseksi maalattua peiterimavuorausta ja vesikatto tummanharmaata poimupeltiä.

Metsänvartijan mökki 56

1900-luvun alku, 34 kem²

Rakennuksessa on yksi asunto, joka käsittää kaksi huonetta, keittokomeron sekä pesutilan. Aiemmin mökissä oli kaksi pientä hellahuonetta. Rakennus on peruskorjattu ja varustettu viemärillä sekä vesijohdolla vuonna 1989, jolta ajalta nykyinen järjestely on peräisin.²⁰ Toinen sisäänkäynti purettiin ja ulkoneva porstuaosa rakennettiin uudelleen. Julkisivuvuoraus on punaiseksi maalattua peiterimavuorausta ja vesikatto tummanharmaata poimupeltiä. Sokkeli on muurattu luonnonkivestä. Tontilla on lisäksi uudehko vaja.

---

20 RAKVV Arska Muutos suunnitelmat HKR TSO 1988, vahv. 16.2.1989

Sauna

Metsänvartijan mökki

Kehittämisehdotuksia

Kotieläintilan toiminta

Fallkullan kotieläintila hoitaa alueen kulttuurimaisemaa toiminnallaan. Sen toiminta on suosion myötä kasvanut, ja samalla tilat ovat käyneet ahtaiksi. Kotieläintilalle olisi saatava lisätiloja, esim. ylivajaan, jonne voitaisiin rakentaa tarvittavat yleisöwc- ja odotustilat, kerhotiloja ym. Vanhan puimalan käyttö mm. juhla- ja kokoustilana, sadesuojana, suojaisana eväspaikkana ym olisi myös suotavaa nykyisen passiivisen varastoinnin sijaan.

Vanhaan saunaan rakennettu ponitalli on ahdas, ja ponien reitit risteävät yleisön kulun kanssa. Kalustovaja soveltuisi paremmin talliksi. Mahdollinen uusi konesuoja voitaisiin rakentaa ylivajan suuntaisena sen länsipuolelle rinteeseen jopa niin, että sitä voitaisiin käyttää sekä pellon että pihan suunnasta.

Kotieläintilan henkilökuntaa ei asu alueella, mikä on selvä ongelma esim. eläinten sairastamisen, poikimisen ym yhteydessä. Ns vouden talon tai jonkin vanhan työväenasuintalon saaminen kotieläintilan hoitajien käyttöön olisi suotavaa.

Kotieläintilan eläimet tarvitsevat myös laajempia laidunalueita. Fallkullan muussa viljelykäytössä olevat pellot soveltuvat mainiosti laidunkäyttöön.

Ratsastusreitti olisi syytä linjata uudelleen niin, että ei synny väärinkäsityksiä siitä, mille liikenteelle se on tarkoitettu. Myös reitin pintamateriaalin vaihtaminen pehmeäksi hiekaksi auttaa sekä asian hahmottamista että ratsastusta.

Uudisrakentaminen

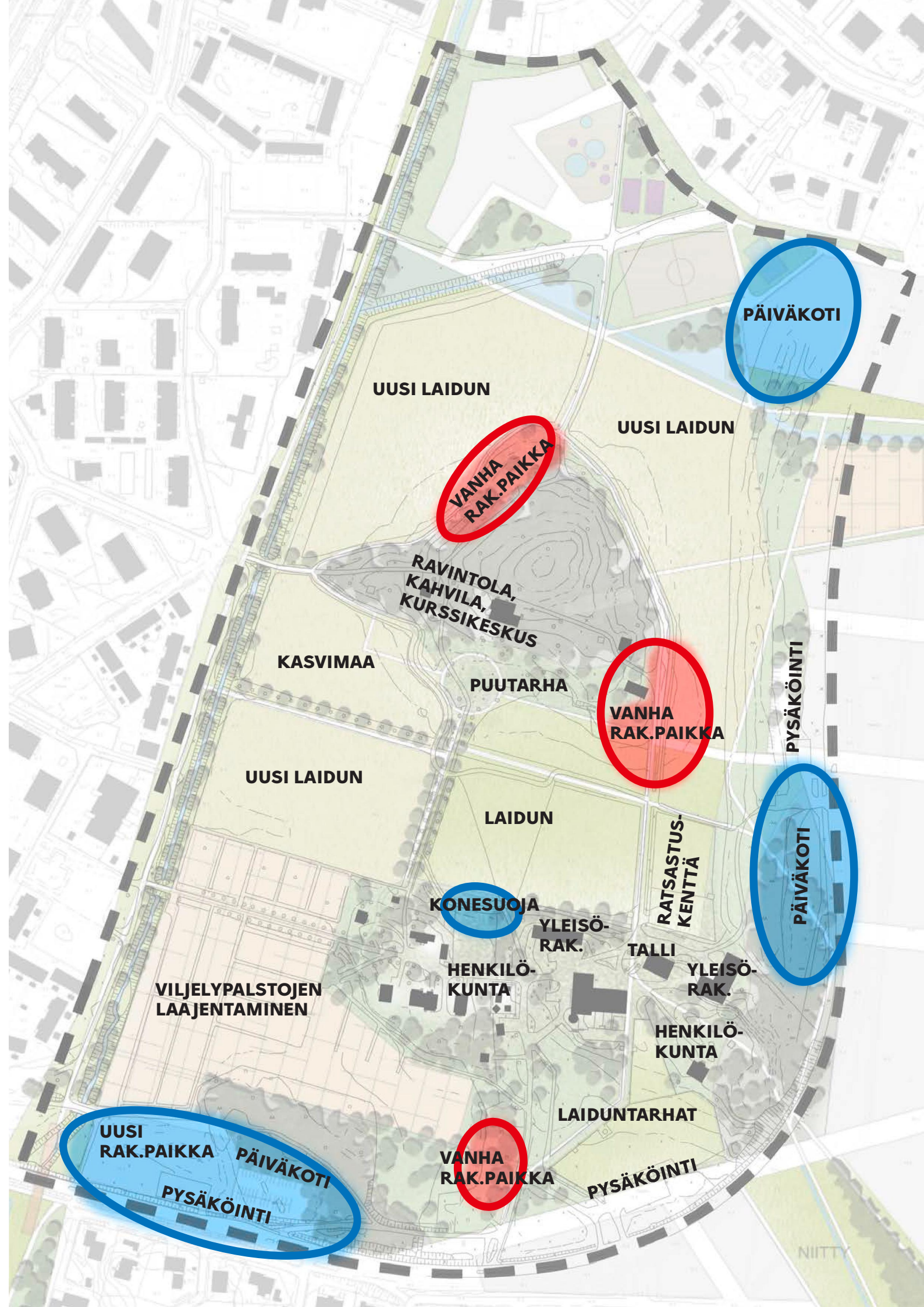
Alueelle on kaavailtu useammankin päiväkodin sijoittamista. Liian keskelle aluetta se ei sovellu, jos Fallkulla halutaan pitää liikenteellisesti rauhallisena, sillä saattoliikenne päiväkotiin villiintyy vanhempien aamukiireessä. Liikenne ei saisi myöskään risteillä kotieläintilan eläinten liikkumisen kanssa, koska se aiheuttaa vaaratilanteita. Päiväkoti soveltuisi parhaiten alueen pohjoisosaan koulun yhteyteen, itään valin yhteyteen ja etelään Sunnuntaipalstojen pohjoispuolelle.

Vanha rakennuspaikka

Mahdollinen uusi rakennuspaikka

UUSI LAIDUN

UUSI LAIDUN

VANHA RAK.PAIKKA

RAVINTOLA,
KAHVILA,
KURSSIKESKUS

KASVIMAA

PUUTARHA

VANHA RAK.PAIKKA

PYSÄKÖINTI

UUSI LAIDUN

LIDUN

PÄIVÄKOTI

KONESUOJA

RATSASTUS-
KENTTÄ

YLEISÖ-
RAK.

TALLI

YLEISÖ-
RAK.

VILJELYPALSTOJEN
LAAJENTAMINEN

HENKILÖ-
KUNTA

HENKILÖ-
KUNTA

UUSI RAK.PAIKKA
PÄIVÄKOTI
PYSÄKÖINTI

VANHA RAK.PAIKKA

LIDUNTARHAT

PYSÄKÖINTI

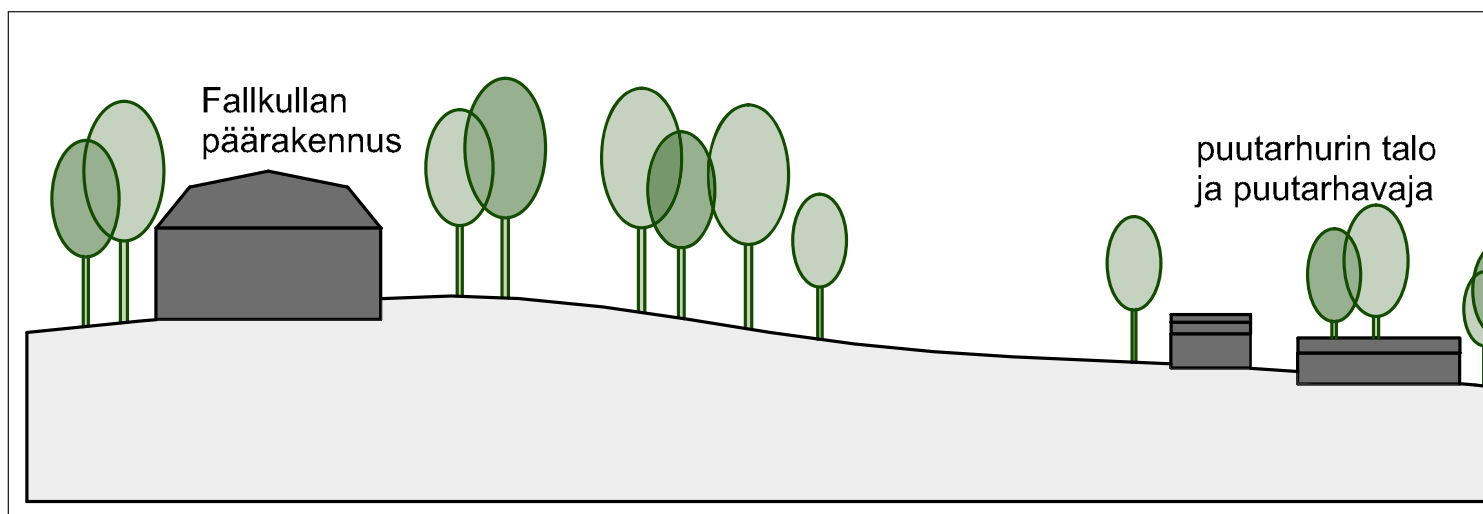
NIITTI

Alueella on myös vanhoja rakennuspaikkoja, joista rakennukset ovat hävinneet. Sellaisia ovat mm. vanhan ladon paikka päärakennuksen pohjoisreunalla, kasvihuoneiden ja asuinrakennusten paikka puutarhavajan etelä- ja kaakkoispuolella sekä vanhan sepän asunnon paikka navetanmäen eteläpuolella. Nekin voivat soveltua rakentamiseen, mikäli esim. kotieläintilan tai siihen mahdollisesti liittyvän kurssikeskuksen toiminta sitä vaatii.

Falkullan tilan päärakennus

Falkullan tilan päärakennus on tällä hetkellä asuinkäytössä, ja koko maki, vaikka se on julkisen rakennuksen tontti, on yksityisen oloinen.

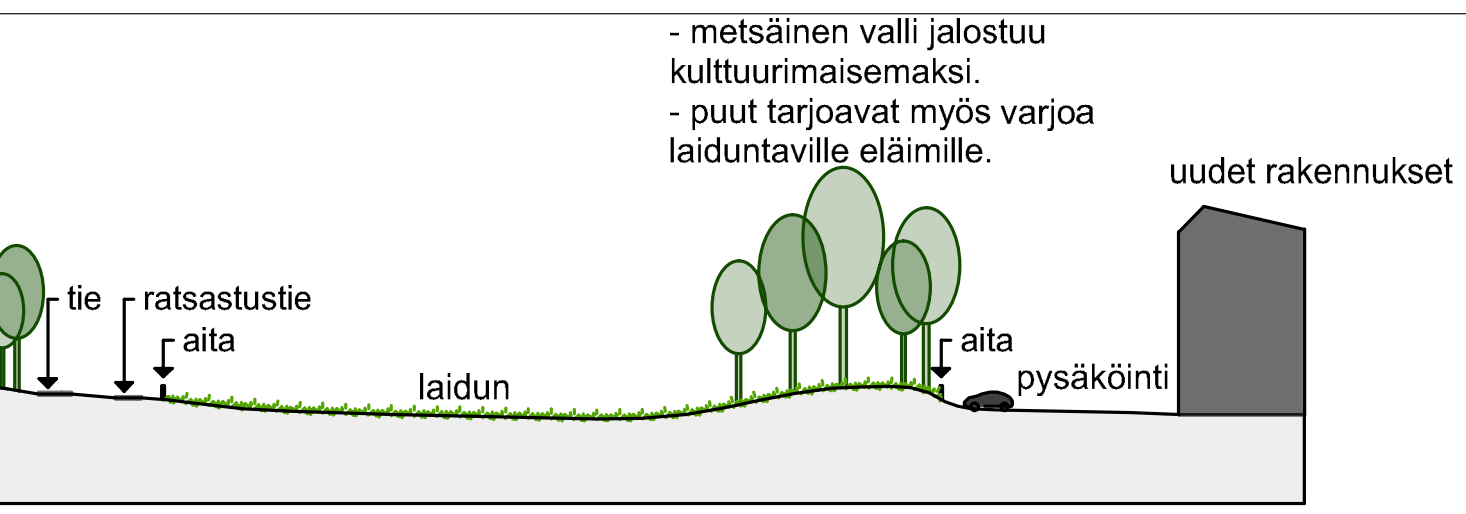
Päärakennus soveltuisi esim. kahvilaksi ja ravintolaksi. Rakennuksen muita tiloja voitaisiin käyttää esim. kurssikeskuksena kotieläintilan, nuorisoasiankeskuksen, leirikoulujen yms. käyttöön. Mikäli toiminta laajenisi, olisi lisärakentamista, esim. pienimuotoisia majoitustiloja, kurssitiloja ym. mahdollista rakentaa lähistön vanhojen rakennuspaikkojen yhteyteen. Kurssit voisivat liittyä Falkullan vanhoihin rakennuksiin ja kulttuurimaisemaan, esim. kasvimaan perustamiseen ja hoitoon, puutarhanhoitoon eläinten hoitoon tai vanhojen rakennusten korjaamiseen.

Leikkauskaavio laitumien laajentamisesta päärakennuksen ja tulevan asutuksen väliin

Kulttuurimaiseman hoito

Aikaisemmat kuvaparit osoittavat, että vaikka Fallkullan maisema on suhteellisen hyvin säilynyttä, alkaa sitäkin vaivata hienoinen umpeenkasvu. Alueen kulttuurimaiseman hoito perinteisin tavoin laiduntamalla ja muulla käytöllä kuten kasvimaana ja puutarhana olisi erittäin suositeltavaa. Kulttuurimaiseman hoito voisi olla myös osa kurssitoimintaa.

Lähteet

Painetut lähteet:

Alanen, T. & Kepsu, S. 1989: Kuninkaan kartasto Suomesta 1776-1805. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.

Arkkitehtitoimisto Freese Oy. Arkkitehtitoimisto Schulman Oy. 2016: Malmin lentoasema. Ympäristöhistoriaselvitys.

Hautamäki, R. 2016: Kartanot kaupungissa. Helsingin kartanoympäristöjen kaupunkimaistuminen, säilyttäminen ja yhteensovittaminen kaupunkirakenteeseen. Aalto-yliopiston julkaisusarja. Doctoral Dissertations 4/2016.

Kaupunkisuunnitteluvirasto. 2015: Malmin lentokenttä, Rakennettu ympäristö ja kulttuuriympäristö – alustava arvokohteiden luettelo.

Kivi, T. 1991: Fallkullan tila. Maisemallinen selvitys, hoito- ja käyttösuunnitelma ja toimenpideohjelma. Helsingin kaupungin kiinteistövirasto, Maa- ja metsätalousosasto, Helsinki.

Artikkelit:

Salonen, P. 2000: Fallkullan tila. Sinikka Vainion Haastattelu.

Salonen, P. 2000: Fallkullan tila. Haastattelu.

Tapanilan vanhan kartanon hiljaiseloa. Venäläiseverstin metsästysmajasta Fallkullan kartanoksi. MaTaPuPu-lehti. 1990 tai 1991

Painamattomat lähteet:

Hautamäki, R. 1999: Helsingin kartanoympäristöt – yhteenveto syksyn 1998 inventoinnista. Rakennusvirasto, Viherosasto.

Internet-lähteet:

Sarje, K. 2007: Strengell, Gustaf. Kansallisbiografia, Biografiakeskus. Viitattu 15.6.2016.

<http://www.kansallisbiografia.fi/kb/artikkeli/4131/>

Vandringsmannen och skriftställaren Konni. Släktföreningen Zilliacus. Viitattu 15.6.2016

<http://ziliacus.online.fi/exempelsida/den-foljande-generationen/vandringsmannen-och-skriftstallaren-konni/>

Kartat ja ilmakuvat:

Helsingin kaupungin digitaalinen karttapalvelu. Ortoilmakuvat 1932, 1950, 1964, 1969, 1976, 1988, 2001, 2010 ja 2015.

Helsingin kaupunginarkiston digitaalinen karttapalvelu. Ab Parkstad-Wanda-Puistokylä Oy:n Helsingin Pitäjän Malminkylässä Ja Tapaninkylässä sijaitsevien maa-alueiden rakennussuunnitelma 1933.

Kiinteistökartta, 1945: Helsingin kaupungin karttapalvelu. Tulostettu 31.3.2016

<http://kartta.hel.fi/>

Loqvist, W. 1935: Topografikartta. Malmi-Tapaninkylä 2043 04. Maanmittaushallituksen topografinen toimisto, Helsinki. Tulostettu 31.3.2016.

<http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Loqvist, W. 1945: Topografikartta. Malmi-Tapaninkylä 2043 04. Maanmittaushallituksen topografinen toimisto, Helsinki. Tulostettu 31.3.2016.

<http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Peruskartta. Malmi 2043 04, 1958: Maanmittaushallituksen topografinen toimisto, Helsinki. Tulostettu 31.3.2016.

<http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Peruskartta. Malmi 2043 04, 1961: Maanmittaushallituksen topografinen toimisto, Helsinki.

Tulostettu 31.3.2016.

<http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Peruskartta. Malmi 2043 04, 1967: Maanmittaushallituksen topografinen toimisto, Helsinki.

Tulostettu 31.3.2016.

<http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Peruskartta. Vantaa 2043 04, 1978: Maanmittauslaitoksen kartogra-

finen osasto, Helsinki. Tulostettu 31.3.2016.

<http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Peruskartta. Vantaa 2043 04, 1991: Maanmittaushallitus, Helsinki. Tulostettu 31.3.2016.

<http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Pitäjänpitokartasto. Helsinki 2043 04 Ia, 1830-40. Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-aineisto, Kansallisarkiston digitaaliarkisto. Tulostettu 31.3.2016.

<http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=3547011>

Senaatin kartasto. Helsinki VII 30, 1870-71. Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-aineisto, Kansallisarkiston digitaaliarkisto. Tulostettu 11.2.2016.

<http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=20462191>

Vanhat valokuvat:

Helsingin kaupunginmuseon kuva-arkisto.

Uudet valokuvat:

MA-arkkitehdit

Arkkitehtitoimisto Schulman Oy

Helsingin kaupunki
Kaupunkisuunnitteluvirasto

Käyntiosoite
Kansakoulukatu 3
00100 Helsinki
Postiosoite
PL 2100
00099 Helsingin kaupunki
Puhelinvaihde
09 310 1673
www.hel.fi/ksv